

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝVOJ SLUŽEBNÍ KYNOLOGIE POLICIE ČR
A VÝZNAM VŠESTRANNÉ UPOTŘEBITELNOSTI
SLUŽEBNÍCH PSŮ PŘI VÝKONU ČINNOSTI**

Autor práce: Jakub Kadala

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jakub Kadala, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Vývoj služební kynologie Policie ČR a význam všestranné upotřebitelnosti služebních psů při výkonu činnosti.

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Development of the service cynology of the Police of the Czech Republic and the importance of the versatile utility of service dogs in the performance of their activities.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

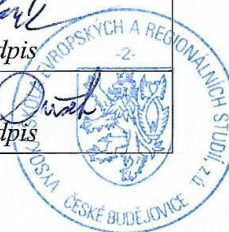
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): 11/2021

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je primárně, formou širší teoretické historické retrospektivy rámcově reflektovat vývoj služební kynologie Policie ČR, včetně užší praxeologické reflexe, zdůrazňující zejména důvodnost výběru plemene služebních psů, jejich výcvik a podmínky, které musí splnit s důrazem na jejich všestrannou upotřebitelnost nejen pro tzv. „obránné“ využití při realizaci tzv. „zakročovací povinnosti“ v souvislosti s bezprostředními zásahy příslušníků Policie ČR, tak zejména pro jejich využití v souvislosti s faktickým zpracováním pachové stopy na místě činu. Vedlejší cíl je orientován empiricky a je zaměřen na prognostické faktory, determinující možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR všech kategorií.

Student: Jakub Kadala, DiS.	20.11.2021 datum	Kadala podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.	20.11.2021 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	6.12.2021 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	8.12.2021 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	14.12.2021 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Josefu Kříhovi, PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KADALA, J. *Vývoj služební kynologie Policie ČR a význam všestranné upotřebitelnosti služebních psů při výkonu činnosti*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2022. 58 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Klíčová slova: kynologie, služební kynologie, výjezdový pes, výcvik psa, výjezdová činnost, obranné práce, pachové práce

Věcná část bakalářské práce (dále jen „práce“) formou teoretického širšího vhledu primárně objasňuje základní pojmosloví a východiska zkoumané tematické oblasti, včetně historické geneze vývoje služební kynologie v rámci teritoriálního území ČR. Formou teoreticko-praxeologického vhledu demonstruje významnost všestranné upotřebitelnosti služebních psů při výkonu tzv. „výjezdových“ činností. V rámci návazných samostatných subkapitol a kapitol práce, na základě důkladné rešerše dostupných zdrojů, dále objasňuje důvodnost výběru plemene služebních psů, jejich výchovu, metodiku výcviku a podmínky, které pes musí splnit, aby mohl být všestranně upotřebitelný jak pro obranné využití, tak pro jeho využití v souvislosti se zpracováním pachové stopy na místě činu. V jednotlivých subkapitolách práce, formou užší reflexe dále objasňuje celkový význam výcviku, fyziologické základy výcviku a jednotlivé způsoby využití psa na místě činu.

Empirická část práce formou řízených polostrukturovaných rozhovorů zkoumá mimo jiné silné stránky a nedostatky oboru služební kynologie též aktuální trend výcvikových metod a způsobů uplatnění, s cílem determinovat možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR. Dále, formou statistického šetření, jsou prognostické teze, získané z provedených rozhovorů ověřeny. Z výstupů je partneré, že trend efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR klesá a zřejmě klesat bude i nadále.

ABSTRACT

KADALA, J. Development of the Service Cynology of the Police of the Czech Republic and the Importance of the Versatile Utility of Service Dogs in the Performance of Their Activities. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2022. 55 p. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Key words: cynology, service cynology, field dog, dog training, field activity, defense work, odor work

The factual part of the bachelor's thesis (hereinafter „thesis“) in the form of a theoretical broader insight primarily clarifies the basic terminology and starting points of the researched thematic area, including the historical genesis of the development of service cynology within the territorial territory of the Czech Republic. In the form of theoretical-praxeological insight, it demonstrates the importance of the versatile usability of service dogs in the performance of so-called „outing“ activities. Within the following separate subchapters and chapters of the work, based on a thorough search of available resources, it further clarifies the rationale for the selection of service dog breeds, their education, training methodology and conditions that the dog must meet in order to be versatile both for defensive use and for its use in connection with the processing of the odor trail at the crime scene. In the individual subchapters of the work, in the form of a closer reflection, it further clarifies the overall importance of training, the physiological basis of training and the various ways of using the dog at the crime scene.

The empirical part of the work in the form of controlled semi-structured interviews examines, among other strengths and shortcomings of the field of service cynology, the current trend of training methods and methods of application, in order to determine the possible development of overall effective usability of service dogs. Furthermore, in the form of a statistical survey, the prognostic theses obtained from the conducted interviews are verified. The results show that the trend of effective usability of service dogs of the Police of the Czech Republic is declining and will probably continue to decline.

Obsah

Úvod	9
Cíl a metodika bakalářské práce	10
1 Historie kynologie	11
1.1 Česká kynologie v průběhu 16.–19. století	11
1.2 Po roce 1900	12
2 Výběr psa k výcviku	13
2.1 Volba vhodného plemena k výcviku	14
3 Výchova	17
3.1 Metodika výchovy	19
3.1.1 Návyk psa na obojek.....	20
3.1.2 Návyk psa na vodítko a chůze u nohy	20
3.1.3 Naučení psa sednout a zůstat na místě.....	21
3.1.4 Aportování	22
3.1.5 Naučení psa zákusu	23
4 Základy stopování	24
4.1 Pachové vnímání psů	24
4.1.1 Absolutní práh dráždivosti.....	24
4.1.2 Specifický práh dráždivosti	25
4.1.3 Individuální pachová stopa	25
4.2 Pachová spojitost a pachový čtverec	26
4.3 Rovná stopa	29
5 Výcvik psa	31
5.1 Jak oddělit výchovu od výcviku	31
5.2 Význam výcviku.....	32
5.3 Fyziologické základy výcviku	33
5.3.1 Nervová soustava psa	33
5.3.2 Nepodmíněné a podmíněné reflexy	34
5.3.3 Útlum	35
5.4 Rozdělení psů podle typu vyšší nervové činnosti.....	37
5.5 Základní metody výcviku	38
5.6 Povelý a jejich význam.....	40
5.6.1 Výcvik psa k poslušnosti a obratnosti	40

5.6.2	Výcvik psa na obranné práce.....	44
6	Zkušební řád policie ČR	47
6.1	Podmínky pro upotřebení služebních psů v terénu.....	48
6.1.1	Soubor cviků kategorie V	48
7	Využití služebního psa na místě činu	50
7.1	Pachové práce	50
7.1.1	Využití psa ke sledování pachové stopy, vyhledání ukrytých osob a vyhledání důkazních materiálů souvisejících s trestnou činností.....	50
7.1.2	Využití psa na metodu pachové identifikace	51
7.2	Obranné práce.....	52
7.3	Speciální práce.....	54
8	Výstup rozhovorů	55
8.1	Shrnutí	60
9	Statistické šetření.....	61
9.1	Výstup šetření	83
	Závěr.....	84
	Seznam použitých zdrojů.....	86
	Literární zdroje	86
	Elektronické zdroje	88
	Seznam zkratk	89
	Seznam tabulek a grafů	90
	Přílohy	91

Úvod

V intencích širší teoretické retrospektivy je důležité poukázat na události, které zásadně ovlivnily vývoj služební kynologie na našem území, a vedly k zakládání prvních kynologických organizací, které postupně daly tomuto oboru podobu a směr, díky kterému je dnes upotřebitelnost služebního psa Policie ČR velice všestranná. Vývoj a domestikace psů probíhala po celém světě, avšak na každém území trochu jiným způsobem. To dalo vzniknout opravdu velkému množství variací plemen, které se různí nejen vzhledem, ale především povahovými vlastnostmi, které jsou pro uplatnění v terénu přímo klíčové.

Hlavním cílem práce je proto primárně, formou širší teoretické historické retrospektivy, metodou důkladné rešerše dostupných textů odborných monografií, textů i článků přímo souvisejících s danou problematikou rámcově reflektovat vývoj služební kynologie ČR, včetně užší praxeologické reflexe zdůrazňující především vlastnosti jednotlivých plemen a důvodnost výběru vhodného plemene k výcviku na základě jejich povahových vlastností. Dále je nutné užěji prozkoumat jednotlivé typy vyšší nervové činnosti psa a fyziologické základy výcviku, bez kterých nemůže psovod dosáhnout potřebných výsledků. Dílčím cílem je definovat podmínky, které pes musí pravidelně plnit, aby mohl být upotřeben v terénu.

Věcná část práce je rozdělena do hlavních kapitol a navazujících subkapitol, které chronologicky korespondují s postupem výcviku, jehož výsledným cílem je samotné upotřebením psa v terénu. Při zpracování textů, je kromě rešerše a analýzy, především při užším zkoumání problematiky správného provedení jednotlivých povelů užita i metoda deskripce. Některé části práce jsou zpracovány též metodou syntézy.

Vedlejší cíl práce je orientován empiricky se zaměřením na možné prognostické faktory. Data, získaná formou řízených polostrukturovaných rozhovorů s respondenty v oboru a užitého kvantitativního šetření porovnávající evidenci činnosti služební kynologie vůči celkovému nápadu trestné činnosti v daných letech následně determinují možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR všech kategorií.

Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce je primárně, formou širší teoretické historické retrospektivy rámcově reflektovat vývoj služební kynologie Policie ČR, včetně užší praxeologické reflexe, zdůrazňující zejména důvodnost výběru plemene služebních psů, jejich výcvik a podmínky, které musí splnit s důrazem na jejich všestrannou upotřebitelnost nejen pro tzv. „obránné“ využití při realizaci tzv. „zakročovací povinnosti“ v souvislosti s bezprostředními zásahy příslušníků Policie ČR, tak zejména pro jejich využití v souvislosti s faktickým zpracováním pachové stopy na místě činu.

Vedlejší cíl je orientován empiricky a je zaměřen na prognostické faktory, determinující možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR všech kategorií.

Věcná část práce je orientována dílem teoreticky-praxeologickou formou a dílem empiricky. Úvodní část práce za pomoci důkladné rešerše dostupných pramenů a literatury primárně formou historické retrospektivy primárně teoreticky demonstruje základní pojmosloví a východiska zkoumané tematické oblasti. V intencích užěji uchopeného praxeologického vhledu dále objasní důvodnost výběru plemene služebních psů, jejich výcvik a podmínky, které musí splnit, aby byl všestranně upotřebitelný jak pro obranné využití, tak pro jeho využití v souvislosti se zpracováním pachové stopy na místě činu.

Empirický sběr dat bude probíhat na základě kvalitativně a kvantitativně využitých výzkumných metod, tj. řízených polostrukturovaných rozhovorů a statistického šetření se zaměřením na možné prognostické faktory, determinující možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR všech kategorií.

1 Historie kynologie

1.1 Česká kynologie v průběhu 16.–19. století

Počátky kynologie u nás, tak jako ve většině zemí, byly spjaty s lovem. Již ve 14. století měl dle dobových pramenů panovník Karel IV. na hradě Karlštejn psinec, kde se mu lovcí staral o chov loveckých psů. Již v té době začala být česká kynologie vyhlášena a v průběhu 16.-19. století bylo naše území vyhledávaným místem pro lov rakousko-uherské monarchie, což napovídá o úrovni našich chovaných psů, kteří si tak zajistili tu nejlepší pověst po celé Evropě.¹

Tato skutečnost vedla k tomu, že zde byly zakládány první kynologické organizace. Tou nejznámější byl Spolek myslivců, založený v roce 1848 v Mělníce, který se staral i o chov čistokrevných loveckých psů. Roku 1883 vznikl spolek pro ochranu honitby a chovatelských psů, ve kterém byla založena naše první plemenná kniha „Kniha kmenorodová”.²

Další spolek, který rozhodně stojí za zmínku je Zemský spolek chovatelů ušlechtilých psů, který zavedl Zemskou knihu rodokmenů psů a jejich jemný rejstřík. Na přelomu 19. a 20. století spolek pořádal tzv. Zemské výstavy v Praze, kterých se tenkrát zúčastnila přibližně stovka psů. Činnost Zemského spolku chovatelů ušlechtilých psů nakonec ukončila I. světová válka.³

První organizace, které lze přirovnávat k dnešním chovatelským klubům, začaly vznikat již na přelomu století, avšak svou cestu si díky nesmyslným požadavkům státu na jednacím jazyk hledali velice obtížně, protože němčinu tehdejší chovatelé velmi nesnášeli, a proto například Spolek pro ohaře hrubosrsté z těchto důvodů svou činnost ukončil úplně.

¹ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 2014, s. 25.

² TICHÁ, Vladimíra. Kynologie v České republice. *Českomoravská kynologická unie* [online]. 01.01.2010 [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120>

³ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 2014 s. 25.

1.2 Po roce 1900

Jedním z prvních, který na našem území založil četnickou kynologii a jehož jméno je rozhodně třeba zmínit byl, Theodor Rotter. Byl průkopníkem ve využívání německého ovčáka k pátrání na takzvané horké stopě a v roce 1908 z vlastní iniciativy navštívil v německém Saarbrückenu kurz pro výcvik psů pruského četnictva, kde z vlastních peněz koupil dva vhodné psy. Po návratu na své tehdejší působiště v Kladně je spolu s dalšími dvěma četníky-psovody, podle nově nabytých zkušeností z Německa, vycvičil a podal návrh na ministerstvo zeměbrany, aby byli přiděleni četníkům jako nepostradatelní pomocníci. Jak se však v té době dalo očekávat, Rotterův návrh u rozhodujících míst narazil na četné překážky, a to především kvůli §10 služebního předpisu, který výslovně zakazoval využívat služební psy při četnických úkonech. Trvalo přibližně rok, než doloženými úspěchy získal pozornost a ministerstvo zeměbrany v roce 1909 používání policejních psů na speciální případy povolilo. Němečtí ovčáci Vlk a Vlčka se tedy stali prvními policejními psy na území našeho státu a po rychlém a snadném vpravení se do služby zajistili ještě mnoho následovníků.⁴

Roku 1909 byl v Praze založen první psinec PRAGA, zaměřený na chov čistokrevných policejních psů. Majitelem byl obvodní policejní inspektor Václav Matoušek, který je také autorem několika významných publikací jako například „Policejní pes, jeho výchova a výcvik pro ochranu i policejní službu”.⁵

⁴ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 2014, s. 30.

⁵ RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 2014, s. 31.

2 Výběr psa k výcviku

Štěně se od chovatele přebírá nejdříve ve věku osmi týdnů. V tomto věku si pes velice snadno zvyká na nové prostředí s novým majitelem, a ten mu tak nahradí smečku, od které byl oddělen. Platí, že čím starší štěně si psovod od chovatele bere, tím je pes dražší. Důvodem jsou vyšší náklady na stravování a čas, který se musí chovatel štěněti věnovat během výchovy. Zároveň tím ale psovod získává jistou výhodu v tom, že u půlročního psa je možné s daleko větší jistotou určit, jaká bude stavba těla dospělého psa a zároveň je možné vypořádat vady jako jsou síla kostí, pevnost ucha, zaúhlení končetin, nesení těla, vývin chrupu, stav pohlavních orgánů atd., které se u osmítýdenního štěněte ještě nemohly plně projevit.

Další výhodou je také to, že u půlročního psa je již možné rozpoznat povahové vlastnosti, které jsou pro výcvik a upotřebení zcela klíčové. K posouzení takových vlastností je třeba štěně delší dobu pozorovat. Potravu musí přijímat jak radostně, tak dychtivě a v prostředí, které zná, se musí pohybovat s jistotou a klidem. Pozoruje se jaký má pes temperament, jeho pohyblivost a čilost. Na nového majitele si musí zvyknout rychle. Musí za ním běhat a spřátelit se v co nejkratší době. Na hluk jako je tlesknutí, křik dětí atd. může reagovat jen zvědavě a ne bojácně.⁶

Barva srsti není zásadní, avšak příliš bílé barvy se pokládá za vadu, a u některých plemen je nežádoucí také dlouhá srst.

Důležité je i důkladně promyslet, jaké zvolit pohlaví psa. U služebního psa to zásadní roli nehraje, ale obojí má určité výhody i nevýhody. Pes svou přirozeně mohutnější stavbou těla a tvrdou povahou budí více respektu, ale pokud jde o učenlivost jsou fenky díky své jemné povaze poddajnější a snáz se cvičí. Vyžadují jemnější zacházení, ale například na stopě jsou zdatnější. To díky tomu, že jim křížení stop jinými psy tolik nevádí a háravé feny je zdaleka tolik neruší.⁷

Velice důležité je také to, v jakém ročním období se pes přebírá. Štěně i mladý pes potřebuje ke správnému vývinu jak vydatnou a vyváženou stravu, tak teplo a slunce. Nejlepší je proto brát štěňata z jarních vrhů. Během léta odrostou a na zimu jsou pak dostatečně vyspělá. Podzimní vrhy vyžadují daleko více péče, a nedostatky, které ve vývinu psa přes zimu vzniknou, mohou být nezvratné.

⁶ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 6-7.

⁷ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 7.

2.1 Volba vhodného plemena k výcviku

Statečnost, ostražitost, vytrvalost, tělesná síla, rychlost, bystrost, výborný čich, nepodplatitelnost a naprostá věrnost jsou vlastnosti, které musí mít bezesporu každý služební pes. Jsou však plemena, která se těmito vlastnostmi mohou pyšnit více než jiné. Někteří psi jsou více náchylní na chlad a někteří zase vyžadují jiný přístup k výcviku. Proto je volba plemene věcí, kterou je třeba promyslet do hloubky, a to nejen kvůli osobní zálibě, ale také kvůli tomu, že na různé práce jsou někteří obzvláště šikovní. Uvedeni zde budou pouze někteří nejběžnější kandidáti na zdárně úspěšný výcvik pro policejní práci.

Německý ovčák

Dříve byl jeho chov a výcvik spjat především s chovem ovcí. Roku 1899 se o ustálení chovu tohoto skvělého služebního psa zasloužili Max von Stephanitz se svým spolupracovníkem Arthurem Meyerem ve Stuttgartu. Dnes je toto plemeno rozšířeno po celém světě a pro služební práci se stalo již tradicí.

Německý ovčák je pes střední velikosti a svou výškou dosahuje pes 60-65 cm, fena 55-60 cm. Německý ovčák je delší, silné a svalnaté stavby těla. Tyto fyzické vlastnosti bezesporu stačí k tomu, aby budil respekt u osob jak při služebních úkolech, tak při hlídání objektu, kdy je tato vlastnost často klíčová.⁸

Povahou je bystrý, pozorný, odvážný, čilý a oddaný svému pánovi. Velmi rád se učí nové triky, které si snadno na dlouhou dobu zapamatuje. Má dobře vyvinuté smysly a díky tomu je to velice všestranný služební pes, kterého volí velká část jak začínajících, tak zkušených kynologů.

⁸ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 18.

Belgický ovčák malinois

Původ tohoto psa se datuje k roku 1891, kdy byla uspořádána výstava v Bruselu. Dostavilo se celkem 117 ovčáckých psů nejrůznější barvy, délky srsti a proporcí. Čtyřicet nejlepších z nich bylo vybráno a rozděleno do tří skupin, které dnes známe jako laekenois, groenendael a malinois. Čtvrtý typ tervueren, byl vyšlechtěn a uznán až později. Roku 1892 sepsal Klub belgického ovčáka první standard plemene a od roku 1901 byli chovní jedinci zapsáni do první plemenné knihy. Pro plemeno malinois byli jedni z nejdůležitějších zakladatelů psi Tjop a Dewer, kteří dosáhli velmi dobrého hodnocení jak povahy, tak vzhledu a zasloužili se o vznik „maliňáků“ jak je známe dnes.

Belgický ovčák malinois je pes střední velikosti. Svou výškou dosahuje fena 56-62 cm, pes 60-66 cm. Jeho ladné tělo dokonale spojuje eleganci a sílu. Končetiny má rovné, avšak ne těžkopádné. Umožňují psu kráčet lehce, svižně a neúnavně běžet klidně i hodiny.⁹

Jeho skvělá stavba těla mu umožňuje podávat až pozoruhodné atletické výkony, a proto často zaujímá první místa v oblastech psích sportů.

Povahou je belgický ovčák malinois energický, aktivní a na svou práci plně soustředěný. Oproti německým ovčákům je rychlejší a díky svým bleskovým reakcím a akrobatickým schopnostem má u služebních jednotek své nenahraditelné místo. Právě kvůli své povaze a odhodlání dělat vše vždy energicky, občas horlivě a uspěchaně, není malinois schopný dlouho udržet pozornost. Proto například při stopování dosahuje ze všech odvětví kynologie nejhorších výsledků.

Co se týče výcviku, není malinois zrovna vhodný pro začátečníky. Svou povahou je dítě a vždy dítětem bude. Proto vyžaduje ze strany psovoda velkou míru trpělivosti, důslednosti, ale především jemného zacházení. Je totiž velice pravděpodobné, že chyby, kterých se při výchově a výcviku dopustí budou mít v budoucnu velký dopad na charakter a chování psa.

⁹ ROUSSELET-BLANC, Pierre. *Pes: velká obrazová encyklopedie*. 1999, s. 144.

Rottweiler

Tento statný pes je jedním z nejstarších a nejdéle využívaných plemen. Dle mezinárodní kynologické federace byl oficiálně vyšlechtěn kolem roku 1820 v Německu, avšak jeho původ je datován až do dob římské říše. Byl využíván jako hlídací pes a díky své mohutnosti i pro boj v otevřeném poli. Do Německa se dostal během římských nájezdů.¹⁰

Rotvajler je mohutný pes s klidnou hlavou a perfektní poslušností. Dělí se podle vzrůstu do dvou skupin. Malý pes, který má v kohoutku 61-64 cm a velký pes, který dorůstá až 68 cm. Psi mohou vážit i 57 kg, feny 50 kg.

Díky své robustní a velmi svalnaté stavbě těla jsou dokonalými obránci. Povahou jsou tito psi klidní, trpěliví a na práci se umí soustředit. Proto najdou své uplatnění i na stopě.

Německý ovčák X Malinois

Trendem poslední doby je využívání kříženců plemen německý ovčák a malinois, avšak pouze po generaci F-1. Nutné je, aby v mateřské generaci byla fena německého ovčáka a využívalo se opravdu silných zástupců obou plemen. Křížením nastává silný heterozní efekt, a tím pes získává přednosti obou zmíněných plemen. Jde především o dlouhověkost a zdraví psa. Prvním, kdo se v ČR o toto odborné křížení poprvé a úspěšně pokusil, byl Bc. Stanislav Beníšek.

¹⁰ ROUSSELET-BLANC, Pierre. *Pes: velká obrazová encyklopedie*. 1999, s. 193.

3 Výchova

Jak již bylo zmíněno, psovod si štěně přebírá ve věku osmi týdnů a po sprátelení, které probíhá maximálně v rádech dnů, pokračuje s výchovou, kterou již započal chovatel. Je pravděpodobné, že štěně bude první dny v novém domově smutné. Tomu nelze zcela zabránit ale pomůže, když mu psovod dá něco z jeho starého domova. Vhodný je například pelíšek nebo deka, která mu bude připomínat známý pach.¹¹ Výchova štěněte je základ, na kterém závisí veškerý další výcvik. Je tedy klíčové zvolit již od začátku správnou metodiku výchovy, která vyžaduje od psovoda trpělivost, důslednost a přiměřenou náročnost (alespoň 1-2 hodiny denně).

V tomto období může dobrý psovod rozpoznat všechny přednosti, ale také nedostatky štěněte. Správně zvolenou výchovou lze pak tyto nedostatky eliminovat a přednosti zdokonalovat. Co ale nejde po dobrém, trest rozhodně nespraví. Proto musí psovod k výchově vždy přistupovat trpělivě a nenásilně.

Fyzické tresty nejsou v žádném případě vhodné, jelikož psa zkaží a zažitá traumata či špatně naučené reakce už nikdy nezapomene. Jako trest musí stačit neudělení pochvaly, razantní povel a v pozdější fázi výchovy trhnutí za obojek. Rákosku by měl znát jen v rukou figuranta na obranách. Naopak správně udělené pochvaly v něm postupně vybudují tu nejdůležitější vlastnost, kterou je radost z práce. Bez toho by pes nemohl ve službě správně fungovat a radostně plnit pracovní povely, které ho čekají.¹²

I obyčejné udělení pochvaly však není tak snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Pochvala je hlavní motivací jak při výchově, tak i při výcviku. Z počátku psovod psa chválí a odměňuje za každou část provedeného cviku. Časem si cvik s odměnou natolik spojí, že jej začne dělat automaticky. Poté lze začít cviky spojovat a psa chválit za kompletní a přesné provedení.¹³

Pro správné pochopení povelu a reakci na něj, musí být psovod dobrým hercem a dbát jak na intonaci hlasu a postoj, tak na výraz v obličeji při udělení povelu, pochvaly i při projevu nespokojenosti s výkonem psa.

¹¹ ALDERTON, David. *Jak porozumět svému psovi*. 2005, s. 18.

¹² KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 53.

¹³ KLIMEŠOVÁ, Martina. *Čtyřnohý kamarád, aneb, Pozitivní motivace v praxi*. 2010, s. 24.

Je důležité si uvědomit, že štěně nelze vychovat za týden. Pokud se některý cvik nedaří a psovod cítí, že ztrácí trpělivost a uchyluje se ke zbytečným slovním projevům či nadávkám, měl by výcvik raději ukončit a pokračovat zítra, jelikož takový postup je nesprávný a psa velmi rychle kazí.

Pokud psa psovod přebírá ve věku starším než osmi týdnů a chovatel na výchovu příliš nedbal, je nutné postupovat o to pomaleji a s ještě větší trpělivostí. Dá to o hodně víc práce, ale výsledek může být i přes prodlevu stejně dobrý.

Důležité je vypracovat výchovný plán, který bude psovod dodržovat tak, aby štěně bylo přiměřeně zatížené. Jeho nervová soustava se tak bude rozvíjet přirozeným tempem a nedojde k poruchám. Dostane-li se psovod do skluzu, nesmí se ztracený čas snažit dohnat jen proto, aby byl plán splněn. Výcviku to neprospívá, a proto namísto toho plán prodlouží o potřebný čas, třeba i v rádech týdnů.

3.1 Metodika výchovy

Jako první dostává štěně jméno. Kdykoliv psovod přichází nebo volá jeho jménem, mělo by k němu přiběhnout. Vždy, když takto učiní, štěně pochválí a odmění jej pohlazením, občas i s pamlskem. Pes si tak na jméno rychle zvykne, spojí si ho s příjemným a bude na něj radostně reagovat.¹⁴

Prvních sedm dnů využije psovod k tomu, aby se štěně dokonale seznámilo se svým novým domovem a vším, co to obnáší. Pes si musí navyknout na rodinné příslušníky, domácí zvířata a všechna zákoutí psovodova pozemku, domu, či bytu kam má volný přístup. Během této doby běhá štěně za psovodem volně.

Štěně je nutno naučit, že v žádném případě nesmí pojídat, olizovat ani očichávat lidské jídlo v domě. Proto se mu nesmí dávat jídlo od stolu, ale jen do misky, a to v čase krmení. Velmi rychle by se totiž naučilo žebrotě a obtěžování při jídle. Pokud má být pes ukázněný, musí toto psovod dodržovat a dbát, aby nepodřývali jeho výchovu ostatní příslušníci domácnosti nebo známí.

Důležité také je, aby bylo štěně již od začátku vedeno k čistotě. Je třeba myslet na to, že se po každém jídle bude chtít vyprázdnit. Pokud se k tomu začne připravovat v bytě, citelně se s ním trhne za obojek, rázně řekne „Fuj!“. Poté jej psovod vyvede ven. Rychle se tak naučí dávat své potřeby najevo, a to většinou škrábáním, kňučením a pobíháním u dveří.

Po prvním týdnu již zná své jméno a na povel „Maxi, ke mně!“ reaguje radostným přiběhnutím. Ve svém novém prostředí se chová sebejistě a běžné zvuky jako jsou bouchnutí dveří, upuštění například kovových předmětů, či projíždění aut ho nijak nevylekají.

¹⁴ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 53.

3.1.1 Návyk psa na obojek

Pro štěně je nejvhodnější jednoduchý nylonový nebo bavlněný obojek s přezkou. Obojek musí být lehký a stažený tak, aby psa neškrtil, ale zároveň ho popojížděním na krku nerušil.¹⁵

K navyknutí na obojek psovod systematicky využívá každé snahy štěněte hrát si. Hra by neměla být nucená a ani příliš dlouhá, aby se štěně neunavilo a neznudilo. Štěně si brzy začne obojek spojovat se zábavou a s psovodem.

Poprvé se dá obojek štěněti pouze na několik minut, potom se čas postupně prodlužuje. Nebude to trvat příliš dlouho a štěně na obojek při hře úplně zapomene. Zpravidla po dvou dnech si štěně na obojek zvykne úplně.

3.1.2 Návyk psa na vodítko a chůze u nohy

Po navyknutí štěněte na obojek přichází na řadu vodítko. Jako první se připraví k obojku lehké, krátké vodítko, které štěně tahá volně za sebou, dokud jej nepřestane rušit. Poté může psovod začít s nácvikem vedení psa na vodítku.

Zpočátku, aby štěně necítilo hned tak velké omezení, nechá psovod vodítko volně a láká ho za sebou hlasem a nabízením pamlsků s popotažením za vodítko. Je pravděpodobné, že se štěně bude ze začátku vzpouzet, avšak toho se psovod nesmí zaleknout a v žádném případě reagovat tvrdě.¹⁶

Tah a okamžité uvolnění se musí střídat, přičemž psovod musí dbát na to, aby se štěně při natahování vodítka neuvolnilo. Uteklo by pak do úkrytu a odmítalo vylézt ven. Pokud ale dělá psovod vše správně, odpor rychle ustane. V té chvíli štěně chválí pochvalou „Hodný!“ a nabízí pamlsk. Dále není příliš dobré učit psa vodítku v cizím prostředí, jelikož v domácím získá mnohem dříve jistotu.

Pokud již štěně chůzi na vodítku při levé noze zvládá, lze s ním začít chodit na vycházky i tam, kde je více rušivých elementů. Je však třeba na něj častěji mluvit a udržet jeho pozornost. Pes si tak začne zvykat na jiná prostředí a v budoucnu zvládne úkoly plnit kdekoliv.¹⁷

Při uvolňování psa z vodítka, používá psovod povel „Volno!“. Pokud psovod psa volá k sobě, používá povel „Maxi, ke mně!“. Jestliže přiběhne, pochválí ho opět povel „Hodný!“, připoutá na vodítko a s povel „K noze!“ opět vykročí.

¹⁵ SCHWARTZOVÁ, Charlotte. *Výchova štěněte*. 2007, s. 15.

¹⁶ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 55.

¹⁷ SKÁLOVÁ, Markéta. *Výchova a výcvik psa: praktické rady pro začínající i zkušené chovatele doplněné barevnými fotografiemi Michaela Fokta a ilustracemi Petry Nerandžičové*. 2007, s. 34.

Pokud pes na vodítku předbíhá, nebo naopak zůstává pozadu, opakuje psovod povel „K noze!“, lehce se plácne přes levé stehno a vodítkem ho přitáhne na správnou pozici tak, že lopatky psa jsou v jedné rovině s levým kolenem psovoda.

Častou chybou je vedení psa na stále nataženém vodítku a přílišné trhání vodítkem i ve chvíli, kdy pes jde u nohy, jak má. Další častou chybou je špatné pořadí. To je trhnutí vodítkem a až následný povel „Ke mně!“.¹⁸

Na štěně, které je na volno volá psovod povel „Maxi, ke mně!“. Pokud štěně na volání nereaguje, s povel „Maxi, ke mně!“ se psovod otáčí a utíká pryč. Štěně si všimne vzdalujícího se psovoda a rozběhne se za ním. V této situaci psa nechválí, ale ani netrestá. Psovod jej pouze připne na vodítka a s ráznějším povel „K noze!“ opět vykročí.

3.1.3 Naučení psa sednout a zůstat na místě

„Psovod vede psa na vodítka, které drží v pravé ruce sevřené v pěst na žaludku pod hrudní kosti, loket přitažen k tělu. Vodítka je volné. Při mírném trhnutí dosáhne pěst, ve které drží vodítka, středu hrudní kosti. Psovod se zastaví, současně velí „Sedni!“ a plácne se levou rukou na stehno. Vzápětí mírně trhne vodítkem nahoru, pokrčí nohy v kolenou a levou rukou zatlačí na záď psa a tím ho donutí, aby se posadil. Potom psa pochválí „Hodný!“ a pohladí levou rukou po krku. Několik vteřin ponechá psa v poloze „Sedni!“. Potom zavelí „K noze!“ a za současného plácnutí levé ruky o stehno vykročí“.¹⁹

Je třeba dávat si pozor na příliš silné trhání vodítkem, nebo zbytečně silné či slabé zatlačení na záď. Pokud psovod použije moc síly, ve štěněti se může spustit obranný útlum a naopak pokud použije síly málo, nepřinutí si psa sednout.

Jestliže pes zvládá povel sedni, psovod přidá další povel, kterým je „Zůstaň!“. Sedí-li pes u nohy, velí psovod „Zůstaň!“ a zároveň mu mírně zatlačí dlaní levé ruky na čenich. Poté udělá dva kroky vpřed, ale psa drží pořád na vodítku. Vydrží-li pes na místě, psovod se k němu vrací a pochválí ho. Pokud chce štěně psovoda následovat, opakuje povel „Zůstaň!“. Jakmile povel pochopí, psovod pozvolna zvětšuje vzdálenost a mění i směr, kterým od psa odchází, přičemž jej stále pozoruje a když se pokusí postavit, opět velí „Zůstaň!“. Vydrží-li štěně na místě, psovod se k němu vrátí a nezapomene ho pochválit.

¹⁸ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 56.

¹⁹ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 59-60.

3.1.4 Aportování

Tento povel je jedním z nejdůležitějších, jelikož spousta dalších cviků při výcviku na povelu „Aport!” přímo závisí. Je proto důležité, aby pes věci přinášel radostně a s přesností, jelikož tato část výchovy může mít rozhodující vliv na to, jestli bude pes v budoucnu přinášet věci spolehlivě a za každé situace.

Aby psovod dosáhl co nejlepších výsledků, začíná s nácvikem aportování jen tehdy, když štěně projeví snahu hrát si samo od sebe. Kvůli důležitosti tohoto cviku nesmí psa v žádném případě nutit, a také zcela upustí od trestání.²⁰

Psovod musí ve štěněti vzbudit zájem o uchopení pohybujeících se předmětů do zubů, kdykoliv to bude možné, a proto mu hází gumový nebo z hadrů smotaný míček na provázku. Jakmile štěně projeví zájem o hru a zakousne se, psovod ho pochválí, láká k sobě a zároveň táhne za provázek. Psovod poté míček opět hodí přibližně 2 metry před sebe tak, aby jej pes viděl, velí povel „Aport!” a mávne pravou rukou ve směru ležícího míčku. Pokud štěně míček zakousne, psovod použije pochvalu „Hodný!” a psíka láká zpět k sobě. Tuto hru se nedoporučuje opakovat víc než 7x, aby štěně neomrzela. Pokud však bude takto psovod pokračovat, povel „Aport!” pronesený laskavým a milým hlasem u štěněte brzy vyvolá to nejdůležitější, čeho se psovod snaží docílit. Tedy radostný zájem o hru.²¹

Později se míček může nahradit například dřevěným kolíkem. Používání kamenů, cihel a jakýchkoliv takto tvrdých předmětů pro psa není zdravé, jelikož by mu mohli poškodit chrup. Také příliš malé předměty jsou nebezpečné, protože by je mohl spolknout.

Psovod tento cvik systematicky zpřesňuje, až se z obyčejného skotačení nakonec stane výkon. Psovod zvyšuje náročnost například tím, že psa přidržuje u nohy v poloze „Sedni” až do chvíle, kdy předmět dopadne na zem. Po několika vteřinách velí „Aport!”, mávne pravou rukou směrem k předmětu a dovolí štěněti vyrazit. Až jej uchopí, velí opět „Maxi, ke mně!”. Když k němu pes přibíhá, udělá krok vpřed a dlaní ruky podepře bradu psa tak, aby mohl předmět pustit. Mírným tlakem druhé ruky psa donutí sednout a pochválí jej. Poté uchopí aportovaný předmět oběma rukama a s povellem „Pust!” jej nenásilně, ale rozhodně štěněti odebere.²²

²⁰ MATOUŠEK, Václav. *Policejní pes, jeho výchova a výcvik pro ochranu i policejní službu*. 1922 s. 91.

²¹ HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa služební a pracovní plemena*. 1979, s. 138.

²² KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 61-62.

3.1.5 Naučení psa zákusu

Nejvhodnější období pro učení štěněte zákusu je doba před výměnou zubů, a to z toho důvodu, že štěně dáseň svědí, a proto kouše do všeho, aby tento svědivý pocit překonalo. Provedení povelu probíhá nejprve formou hry, kdy psovod dráždí štěně měkkým hadrem a vybízí ho, aby se do hadru zakouslo. Po zakousnutí psovod vysloví povel „Drž!“ a současně hadrem mírně cloumá. V momentě, kdy štěně tahá, psovod povoluje. Po několika vteřinách psovod přestane s hadrem cloumat úplně, to štěně překvapí a začne vnímat. V ten moment psovod rázně vyřkne další povel „Pust!“ . Pokud štěně povel neuposlechne, psovod povel zopakuje a levou rukou stiskne štěněti horní pysky proti zubům. Jakmile štěně hadr pustí, pochválí jej. Hra se opakuje maximálně pětkrát za den, protože musí být psovi vzácná.²³

Později měkký hadr nahradí pešek odpovídající velikosti a tím se zvětší objem uchopené věci. Je důležité dbát na to, aby se pes vždy zakousl úplně. Díky správnému zákusu štěně nabývá správné praxe uchopit předmět drticími zuby. Proto v momentě, kdy se pes zakousne pouze předními zuby, neklade psovod odpor, ale velí „Pust!“ . Příště mu při zakousnutí jde naproti a peška vsune do tlamy. Jakmile si pes na peška dostatečně zvykne, nahradí jej psovod speciálním rukávem a hru opět po potřebný čas opakuje.

Až si pes na zákus do rukávu zvykne, psovod si jej nasadí, a s takto chráněnou rukou psa dráždí. Jelikož pes rukáv již zná a psovod při dráždění psa opakuje povel „Drž!“, brzy po rukávu chňapne. Když se tak stane, psovod psa chválí, stále opakuje povel „Drž!“ a s chráněnou rukou mírně cloumá. Za 10 vteřin nechá ruku bezvládně klesnout, psíka přerušovaný odpor překvapí a psovod v té chvíli velí „Pust!“ . Pokud pes pustí, pochválí jej a nechá odpočinout. Poté provede cvik ještě jednou a pro daný den výcvik ukončí.

²³ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 63.

4 Základy stopování

Výcvik psů pro pachové práce je pro psovoda tou nejtěžší disciplínou kynologického oboru. Aby se pes stal dobrým stopařem, je zde radost z práce naprosto zásadní. Pokud pes v mládí získá nechuť ke stopě, je velmi pravděpodobné, že se z něj dobrý stopař nikdy nebude. To vše jde ruku v ruce s tím, jak dobrý je na stopě psovod sám. Nejlépe to ve své knize vystihl Dr. Vilém Eis: „*Bez skutečné lásky psovoda k psovi nevznikne nikdy opravdové kamarádství, bez něhož je dokonalá spolupráce v tomto oboru nemožná. Bez ní nelze dosáhnout v pachových pracích skutečných, trvalých úspěchů. Jen ten pes, který svému psovodovi bezvýhradně důvěřuje, může překonat překážky, které se mu staví do cesty.*”²⁴

4.1 Pachové vnímání psů

Stejně tak jako je tomu u každého tvora i pes má svůj ústřední vjemový orgán, který se během evoluce dostal do popředí před ostatními. Například u ptáků je tímto orgánem zrak, u lidí kombinace zraku a sluchu a u psů je to skvěle vyvinutý čich. Úkolem psovoda, který svého psa cvičí na pachové práce, je pravidelným a správným výcvikem tuto schopnost rozvíjet a prohlubovat.

Rozvíjení čichových schopností lze dosáhnout správným drážděním smyslů. To musí být tak silné, aby vyvolalo smyslový vjem a zároveň získalo pozornost psa. Je proto důležité, aby každý psovod věděl o prahu dráždivosti. Ten se dělí na absolutní a specifický.²⁵

4.1.1 Absolutní práh dráždivosti

Tento práh musí být překročen, aby si pes dráždění čichu uvědomil. Ve chvíli, kdy je absolutní práh překročen, pes ví, že je na stopě, avšak pachová stopa je tak slabá, že nerozpozná individuální pachové složky jako je například pachový otisk pachatele.²⁶

²⁴ EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 2018, s. 22.

²⁵ EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 2018, s. 13.

²⁶ EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 2018, s. 13.

4.1.2 Specifický práh dráždivosti

Specifický práh je takový, který leží nad absolutním. Překonáním pes již dokáže rozeznat jednotlivé složky celkového pachu stopy. Tento práh však není vždy stejně vysoko. Velkou roli hraje například únava a mentální rozpoložení zvířete. Právě proto jsou stopovací schopnosti psů tak individuální a velmi záleží na tom, jak je daný pes inteligentní, učenlivý a jestli stopuje s takovým nadšením, jaké je potřeba, aby podával skvělé výkony za všech situací.²⁷

4.1.3 Individuální pachová stopa

Každý člověk má svou nezaměnitelnou pachovou stopu. Taková pachová stopa se nazývá individuální a pochází ze tří hlavních parametrů: dýchání pokožky, pocení a vyměšování kožního mazu. Pes dokáže kombinace těchto pachů rozlišovat a to mu dává možnost stopovat a identifikovat pachatele.²⁸

²⁷ EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 2018, s. 14.

²⁸ ENSMINGER, John. *Police and Military Dogs: Criminal Detection, Forensic Evidence, and Judicial Admissibility*. 2012, s. 49.

4.2 Pachová spojitost a pachový čtverec

Pro začátek je opět důležité vytvořit pro psa spojení povelu „Stopa!“ s příjemným. K tomu je využíváno pachových čtverců, kdy odměna za sledování pachové stopy bude nalezení potravy a samozřejmě pochvala od psovoda.

Pachový čtverec je prostor velký přibližně 3 x 3 kroky, který je v rozích vyznačený čtyřmi cedulkami. Psovod jej vytvoří tak, že na pachově čistém prostoru, nejlépe v nízké trávě, pečlivě vyšlape čtverec. Postup je takový, že do prostoru přiskočí tak, aby k němu nevedla přímá pachová cesta. Poté za paty zapíchne první cedulku. Udělá zmiňované 3 kroky a zapíchne druhou cedulku. Následně se otočí vpravo v bok, udělá znovu 3 kroky a zapíchne třetí cedulku, poté opět vpravo v bok a posledními třemi kroky čtverec spojí. Poté obvod čtverce krátkými krůčky obejde a tím vytvoří jasnou pachovou hranici, která je zároveň cedulkami pro psovoda vizuálně označena. Nakonec pečlivě vyšlape celý vnitřek čtverce.

Do připraveného čtverce psovod poté rozmístí pamlsky tak, aby byly přibližně 20-30 cm od sebe na všechny strany a tím vytvoří pomyslnou šachovnici. Takové rozmístění je důležité proto, aby pach stopy zůstal pro psa na prvním místě a pach potravy až na druhém. Pokud by pamlsky byly rozmístěné příliš blízko, překryly by pachovou stopu psovoda a tím pro psa do budoucna vytvořily špatnou pachovou spojitost, kdy se pes naučí hledat pouze potravu namísto sledování pachu stopy. Zároveň však nesmí být vzdálenost mezi jednotlivými pamlsky příliš velká, jelikož pes, který najde první pamlsk, zpravidla začne v jeho blízkosti hledat další a když úspěšně, pokračuje dál. Tím se zvyšuje jeho soustředěnost a vytrvalost. Pokud by však další pamlsk kvůli moc velké vzdálenosti nenašel, ztratí motivaci a velmi pravděpodobně přestane hledat úplně.²⁹

V této chvíli je čtverec připravený. Psovod ho odskočením opustí a může přivést psa. Je důležité, aby psovod psa ke čtverci vedl po větru, protože pes, který je veden proti větru pachový čtverec zachytí příliš brzy a nebude se schopen plně soustředit ani na psovoda, ani na pachovou stopu. Dalším problémem, který může nastat při vedení proti větru je ten, že pes zachytí pachový oblak čtverce nesený větrem a naučí se pracovat s vysokýmnosem, což je pro budoucí stopování také nežádoucí.

²⁹ ŠČUČKA, Jiří. METODIKA – Základy výcviku stopování metodou pachových čtverců 1. díl. *Psi sporty*. 2010a, s. 77.

Než psovod přivede psa do čtverce, zastaví se několik metrů před vyznačenou hranicí. Psa osloví a odmění pamlskem, čímž získá jeho pozornost. Poté jej už přivede ke čtverci, znovu osloví a rukou, ve které drží pamlsek, ho navede do čtverce, kde pamlsek upustí. V této chvíli psovod velí „Stopa!“. Pes za pamlskem vkročí do čtverce a instinktivně začne hledat další. Když při hledání vystoupí z čtverce a bude se snažit hledat tam, kde nic není, psovod nijak nezakročí a nechá psa tuto situaci vyřešit. Pokud se pes po chvíli do čtverce nevrátí, znovu jej navede pamlskem, který upustí do čtverce a opět velí „Stopa!“. Pes tímto způsobem získává onu potřebnou pachovou spojitost, že tam, kde je stopa, nalezne potravu.³⁰

Kdykoliv pes nalezne ve čtverci pamlsek, psovod ho nenápadně doplní, aby mohl hledat tak dlouho, jak mu jeho pozornost a vytrvalost dovolí.

Jak dlouho dokáže pes vytrvale hledat, zásadně ovlivňují 3 veličiny. Motivace (pamlsky), schopnost se soustředit a zkušenost. Pokud má pes podávat pokaždé stejně dobré výkony, je třeba tyto 3 veličiny držet v co nejlepší rovnováze.

Každý pes má schopnost soustředit se zcela individuální, a v přímé závislosti na jeho temperamentu. Příliš vzrušení psi udrží pozornost jen po velmi krátkou dobu, někdy v řádu pouhých několika vteřin. Je však možné, podobně jako paměť, tuto schopnost tréninkem posilovat. I pes, který z počátku na stopě příliš nevnímá, může být nakonec dobrým stopařem.

Aby psovod zjistil, po jakou dobu dokáže pes účinně hledat, začne po jeho uvedení do čtverce měřit čas a celou dobu psa bedlivě sleduje. Jakmile pes zvedne hlavu a začne bezcílně chodit po čtverci, psovod čas zaznamená. Zaznamenaný čas ukazuje, po jakou dobu se pes dokáže plně soustředit.

V této chvíli psovod nic nedělá a nechá psa, aby se projevil. Pokud po chvíli začne hledat dál, znamená to, že si jeho nervová soustava odpočinula a je dostatečně motivovaný pokračovat. V té chvíli psovod udělí pochvalu „Hodný!“ a opět velí „Stopa!“. Pokud pes sám od sebe hledat nezačne, znamená to, že motivace je nedostatečná a je potřeba na ní zapracovat.

³⁰ ŠČUČKA, Jiří. METODIKA – Základy výcviku stopování metodou pachových čtverců 1. díl. *Psí sporty*. 2010a, s. 78.

Čas, který psovod naměří při prvním uvedení psa do čtverce, je pro tento výcvik velmi důležitý, protože při dalším pachovém tréninku psovod nechá psa ve čtverci hledat o něco kratší dobu, než byla poprvé naměřena. Tímto způsobem je doba, po kterou je pes schopen soustředit se, pomalu prodlužována a nervová soustava psa není přetěžována. Postupně pak psovod tuto dobu prodlužuje. Dosáhne-li doba koncentrace 8-10 minut, znamená to, že pes je velmi dobře motivovaný. Psovod upevní pachovou spojitost psa přibližně deseti dalšími nácviky v pachovém čtverci a může ve výcviku postoupit na sledování rovné stopy.³¹

³¹ ŠČUČKA, Jiří. METODIKA – Základy výcviku stopování metodou pachových čtverců 1. díl. *Psí sporty*. 2010a, s. 79.

4.3 Rovná stopa

Dalším základem pro budoucí pachové práce je sledování rovné stopy. K tomu psovod využívá pachových tunelů. Princip je podobný jako u pachových čtverců.

Základem pro pachový tunel je rovnoramenný trojúhelník velký přibližně 3 x 3 kroky, kdy z jednoho vrcholu psovod vyšlapa souvislý pás a vznikne tak onen pachový tunel.

Pro tento trénink psovod opět zvolí pachově neutrální podklad (nízká tráva nebo vlhká hlína) stejně jako tomu je u pachového čtverce. Přiskočením vytyčí první vrchol trojúhelníku a za paty zapíchne první cedulku. Udělá 3 kroky, zapíchne druhou cedulku a posledními třemi kroky trojúhelník spojí. Poté psovod vyšlapa vnitřek trojúhelníku jako tomu bylo u pachového čtverce. Nyní zvolí jeden vrchol, ze kterého odebere cedulku, aby psu při práci nepřekážela a vyšlapa malými krůčky asi 30 kroků dlouhou cestu nejlépe tak, aby šel po větru a na její konec nasype malou hromádku pamlsků. Cestou zpět do vyšlapané stopy naklade pamlsky ve vzdálenosti 20-30 cm a stejným způsobem naklade pamlsky do vyšlapaného trojúhelníku na začátku stopy. V této chvíli je pachový tunel připravený a psovod může přivést psa.

Jelikož pes již zná pachový čtverec a na hledání se těší, je pravděpodobné, že se příliš vzruší a na nový trénink se nebude moci plně soustředit. Proto je dobré, pokud to situace dovolí, aby pes kladení stopy neviděl a před uvedením na stopu získal psovod pozornost psa běžným tréninkem poslušnosti.

Pokud je pes již uklidněný a soustředěný, může jej psovod navést do trojúhelníku stejným způsobem jako tomu bylo u pachového čtverce. Pes již postup zná a po sněžení prvního vhozeného pamlsku instinktivně hledá další. Pamlsky, které pes najde, psovod nedoplňuje. Zde není účelem prodlužovat dobu hledání. Cílem je, aby pachová hranice trojúhelníku navedla psa do vyšlapané stopy. Pokud pes stopu najde, psovod jej na volném vodítku následuje až k hromádce pamlsků na jejím konci. Ta by neměla být přehnaně velká, jelikož pro psa má být odměna a motivace celé hledání, a ne pouze jeho konec. Poté, co pes úspěšně dojde na konec stopy, jej psovod pochválí pochvalou „Hodný!” a ze stopy odvede.³²

³² ŠČUČKA, Jiří. METODIKA – Základy výcviku stopování metodou pachových čtverců 2. díl. *Psí sporty*. 2010b, s. 76.

Pokud již pes tento trénink zvládá, psovod začne pachový tunel postupně prodlužovat až na 100-150 kroků. Obtížnost zvyšuje také tím, že mění tvar stopy z rovné do vlnovky či pravých nebo levých lomů. Pes tak přestane předvídat pouhý pohyb vpřed a zjistí, že jediný způsob, jak najít další potravu, je soustředit se na stopu.

5 Výcvik psa

„Výcvikem rozumíme činnost psovoda, kterou vykonává proto, aby naučil psa jednoduchým i složitým výkonům. Výcvik služebního psa je zaměřen tak, aby pes mohl vykonávat určité druhy služeb člověku.”³³

5.1 Jak oddělit výchovu od výcviku

Výchova a výcvik psa se během jeho služebního života nesčetněkrát prolínají. Je však důležité, umět tyto dvě věci rozdělit. Je známo, že bez výchovy by nemohlo být výcviku. Naopak výchova samotná se netýká pouze služebních psů.

Výchovou jsou základy, které má povinnost naučit svého psa každý majitel bez ohledu na to, zda má v plánu svého psa v pozdějším věku dále cvičit či ne. S výchovou začíná majitel již od nejtějššího věku štěněte. Jde především o návyk psa na jméno, a povely jako jsou přivolání, ponechání psa na místě, „Sedni!”, „Fuj!”, či „Pusť!”. Celkově jde o základ, který psa naučí slušnému chování a fungování ve společnosti ostatních psů a lidí.

Výcvikem rozumíme rozvíjení těchto základů výchovy a poslušnosti tak, aby pes mohl v dospělosti podávat spolehlivé výkony za jakékoliv situace. Ve výcviku se psovod již nespokojí s částečně splněnými povely. Vyžaduje od psa přesnost a absolutní poslušnost, která je nezbytná pro jeho praktické využití ve službě a plnění složitých úkonů jako je například stopování či zadržení pachatele.

³³ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 21.

5.2 Význam výcviku

Bez výcviku by praktické využití psa nebylo v žádném případě možné. Ať už jde o hlídání objektů, obranu, stopování, vyhledávání akceleračních hoření či drog, žádná z těchto dovedností není psům vrozená. Takovým dovednostem se pes musí naučit a pokud má pracovat ve službě, učí se jim celý svůj život.

Psovod se na svého psa musí spolehnout za každé situace a jelikož využití výjezdového psa probíhá ve stále měnících se podmínkách, musí tomu být přizpůsoben i výcvik. Pes, který cvičí ve stále stejných podmínkách, nikdy nebude podávat stejné výkony i v terénu, jelikož každý nový vnější vliv, na který není zvyklý, by mu práci značně ztěžoval. Je proto nutné, aby psovod při výcviku střídal prostředí, terén i denní a noční dobu.³⁴

Výcvik psů začal již v dávných dobách, kdy si lidé psa poprvé ochočili, a on v jejich prostředí zdomácněl. Ať už šlo o hlídání stáda ovcí, nebo lov zvěře, veškeré techniky výcviku byly založené pouze na domněnkách a subjektivních pocitech. Fyziologický základ výcviku byl dlouhá léta nepochopen. Teprve až nauka o vyšší nervové činnosti zvířat dala základ pro dokonalou teorii a techniku výcviku.³⁵

Pokud má být výcvik úspěšný, musí psovod tyto zákonitosti vyšší nervové činnosti, které jsou základem jednání psa, bezpodmínečně znát. Teprve potom dokáže pudů, vlastností a schopností svého psa plně využít.

³⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 148.

³⁵ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 21-22.

5.3 Fyziologické základy výcviku

Každé jednání psa je řízeno nervovou soustavou a pokud chce psovod ve výcviku dosáhnout dobrých výsledků, musí tyto základy o vyšší nervové činnosti znát. Tyto znalosti umožňují zvolit správnou metodu výcviku a eliminovat chyby, které mohou mít za následek zpomalení, i omezení průběhu výcviku.

5.3.1 Nervová soustava psa

Nervová soustava spojuje organismus psa s vnějším prostředím, řídí činnost orgánů a spojuje všechny funkce těla v jeden celek. Dělí se na periferní, vegetativní a centrální nervovou soustavu (dále jen „CNS“).³⁶

Vegetativní nervová soustava ovládá činnost vnitřních orgánů a udržuje stabilitu vnitřního prostředí organismu. Působí nezávisle na vůli zvířete.

Periferní soustava spojuje CNS s periferními částmi těla jako jsou například svaly a kůže. Úkolem periferní nervové soustavy je přivádění informací o dráždění smyslů psa do CNS a zpětné předávání pokynů z CNS do určitých částí těla zvířete.

CNS se skládá z míchy a mozku psa. Mozek se dále dělí na prodlouženou míchu, která je sídlem nepodmíněných reflexů, mozeček, střední mozek, mezimozek a přední mozek, který je sídlem podmíněných reflexů. Tato část nervové soustavy umožňuje psu rozeznávat podněty, rychle na ně reagovat a tím se přizpůsobovat nejrůznějším změnám. Zde, na základě podmíněných a nepodmíněných reflexů, vzniká veškeré jednání zvířete. Právě na CNS psovod při výcviku psa svým jednáním působí a tím vznikají nová dočasná nervová spojení. Z těchto spojení poté vznikají nové návyky neboli podmíněné reflexy psa.

³⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 59-60.

5.3.2 Nepodmíněné a podmíněné reflexy

Nepodmíněné reflexy jsou reakce, které jsou pro psa a každé jiné zvíře vrozené a předávané dědičností. Jde především o základní úkony, které se odehrávají mimo nejvyšší oblast mozku jako jsou například schopnost přijímat potravu, schopnost pohybu, sebeobrany, později páření a odchov mláďat.

Většina nepodmíněných reflexů je vyvolána podrážděním, vycházejícím z vlastního organismu a činnosti vnitřních orgánů. Pokud by pes žil ve stejných podmínkách od narození až do jeho smrti, tyto základní reflexy, jako jsou dýchání, polykací reflex, močení a kálení, by mu pro zajištění přežití stačily. Taková situace je však nereálná, jelikož přirozeně přijde čas, kdy si štěně musí potravu zajistit samo a vrozené návyky jsou pro takové úkony nedostatečné.³⁷

Proto si pes během života vytváří návyky naučené, které mu přežití v měnících se podmínkách zajistí. Tyto podmíněné reflexy vznikají v nejvyšších oblastech mozku a při opakovaném dráždění vytváří dočasná nervová spojení s částmi nižší nervové soustavy. Naučeným návykem, neboli podmíněným reflexem může být pro psa povel, který při opakování vytvoří ono potřebné spojení. Pokud je spojení dostatečně silné, stačí aby na psa zapůsobil podnět podmíněný, vzruch je spojkou převeden a nižší nervová soustava odpoví určitým výkonem psa. Na tomto poznatku je založena celá podstata výcviku.³⁸

³⁷ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 26.

³⁸ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 29.

5.3.3 Útlum

Každý podmíněný a nepodmíněný reflex je v přímé závislosti na podmíněném a nepodmíněném útlumu. Je proto možné, že při výcviku nastane situace, kdy i přes silné nervové spojení podmíněné reflexní činnosti psa, nemusí být tato reflexní činnost podmíněným podnětem vyvolána. Za určitých okolností může totiž dojít k utlumení podmíněné nervové činnosti a pro výcvik je velice praktické vědět, proč k tomuto útlumu dochází.³⁹

5.3.3.1 Nepodmíněný útlum

Stejně jako tomu je u reflexů, nepodmíněný útlum je pro psa vrozený. Ten se dělí na vnější útlum, ochranný útlum a spánkový útlum. Všechny tyto nepodmíněné útlumy společně utlumují podmíněnou reflexní činnost psa a při výcviku je důležité, aby s nimi psovod vždy počítal. Postupným a systematickým zatěžováním psa lze totiž působení těchto útlumů snižovat a výkonnost psa při práci tím postupně zvyšovat.

Vnější útlum vzniká tehdy, když pes pracuje například na stopě a během této podmíněné reflexní činnosti zapůsobí vedlejší podnět. Ten vyvolá v mozku dominantní ohnisko vzruchu, kvůli kterému se pes na práci přestane soustředit. Takovým vzruchem může být například přehající zvěř.

Ochranný útlum je obranná činnost nervových buněk, kdy při přetížení dojde k vypojení těchto buněk z činnosti. Jde tak o účelnou biologickou reakci, která život těchto buněk chrání. K ochrannému útlumu dochází například při přecvičení psa.⁴⁰

Spánkový útlum vzniká u psa tehdy, když kůra mozku i podkoří jsou v relativním klidu. Velice často se dostaví ihned po útlumu ochranném. Například pokud je pro psa vzruch při nácviku obrany dostatečně silný a trvá dostatečně dlouhou dobu, je běžné, že po odložení psa začne po chvíli únavou nervové soustavy usínat.

³⁹ KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK, František BOHRN a kolektiv. *Policajná kynológia: Učebnica Policajnej kynológie pre študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave*. 2009, s. 142.

⁴⁰ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 32-33.

5.3.3.2 Podmíněný útlum

Podmíněné útlumy získává pes během celého svého života. Dělí se na vyhasínací, zpoždovací a diferenciacní útlum. Jelikož takové útlumy jsou naučené, nikoliv vrozené, je důležité je nejen vytvářet, ale stejně jako povely i upevňovat a prohlubovat. Pokud má mít pes ve službě praktické využití, nelze bez těchto útlumů výcvik praktikovat.

Vyhasínací útlum vzniká tehdy, když psovod přestane psa pravidelně cvičit. Podmíněný reflex vyhasíná a vzniklá nervová spojení postupně mizí.⁴¹

Zpoždovací útlum je potlačení nově vybudovaného podmíněného reflexu. V praxi tento útlum psovod nacvičuje například při aportování, kdy psa po hození předmětu učí sedět u nohy a až při zavelení povelu „Aport!“ mu dovolí vyrazit.⁴²

Diferenciacní útlum je pro výcvik psa tím nejdůležitějším. Umožňuje mu rozeznávat podněty, které jsou si blízké a vybrat ten správný, na který má při výcviku a při práci reagovat. Diferenciacní útlum je pro psa a jeho nervovou soustavu velmi obtížným procesem a vypracovat jej lze pouze systematickým a soustavným tréninkem. Proto jej psovod rozvíjí už od útlého mládí, jelikož přílišné zatížení nervových buněk při tomto útlumu může mít za následek jejich stržení. Nejčastěji k takovému stavu dochází při stopování, kdy je pro psa velmi náročné rozeznat jednotlivé pachy a vyselektovat ten, který má sledovat. Při přetížení nervové soustavy v této situaci pes o stopování ztrácí zájem.⁴³

⁴¹ PLESANKA, Jan. Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti: Fyziologie vyšší nervové činnosti psa. Cz-pes.cz [online]. 01.04.1971 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#FYZIOLOGICKE>

⁴² Tamtéž

⁴³ Tamtéž

5.4 Rozdělení psů podle typu vyšší nervové činnosti

Melancholik

Tento pes je neklidný, bojácný a často nervózní. Pokud je v nebezpečí, stahuje ocas mezi nohy a ze strachu se pomočuje. Proces podráždění u těchto psů je slabý a podmíněné reflexy se vytvářejí těžce. Útlumové reflexy se též vytvářejí velice pomalu. Melancholický typ se pro výcvik do služby nehodí.

Takový mentální stav zvířete může být způsoben špatnou výchovou, kdy byl pes bit a hrubě se s ním zacházelo.⁴⁴

Cholerik

Takový pes je neúnavný. Jeho pohyb je hbitý a plný energie. Vůči cizím osobám je nedůvěřivý, často i útočný. Podmíněné reflexy se u něj vytvářejí velmi rychle, avšak útlum nastává pomalu a obtížně. Při výcviku je potřeba velké trpělivosti a důslednosti.

Pes cholerického typu pracuje velmi rád, ve výkonu služby je dobře použitelný. Kvůli svému velmi silnému procesu podráždění je u pachových prací často nepoužitelný.⁴⁵

Flegmatik

Tento pes je vyrovnaný a klidný. Procesy vzruchu a útlumu jsou v rovnováze, avšak střídají se velmi pomalu. Flegmatický pes je pomalý a často i těžkopádný. Při výcviku je důležité zaměřit se na zvláštnosti povahy psa a přizpůsobit se jim. Naučení cviků trvá delší dobu, ale poté jsou často velmi přesné. Pro výcvik ke službě se tento pes příliš nehodí.⁴⁶

Sangvinik

Pes tohoto typu má silné procesy podráždění a útlumu, které jsou zároveň ve velmi dobré rovnováze. Podmíněné reflexy se vytvářejí snadno a rychle, proto jsou tyto psi nejvhodnějšími kandidáty pro výcvik a uplatnění ve službě.⁴⁷

⁴⁴ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 89.

⁴⁵ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 38.

⁴⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 89.

⁴⁷ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 91.

5.5 Základní metody výcviku

Metoda výcviku je systematické působení psovoda na psa určitými podněty a určitým způsobem. Výcvik lze rozdělit na čtyři základní metody. Metoda mechanická, metoda chuťově dráždivá, metoda kontrastní a metoda napodobovací.

Metoda mechanická

Tento způsob výcviku spočívá v působení na psa pouze mechanickými nepodmíněnými podněty. Touto metodou lze dosáhnout absolutní poslušnosti, avšak pes pracuje ze strachu a ztrácí důvěru v psovoda. U cholerických typů psů často dochází k tendencím napadat psovoda. Jelikož pro uplatnění psa je nutná radost z práce a například při stopování je důvěra mezi psem a psovodem obzvláště důležitá, je tato metoda právem zavržována.⁴⁸

Metoda chuťově dráždivá

Tato metoda spočívá ve využívání chuťových nepodmíněných reflexů psa. Motivací pro výkon psa je u této metody pamlssek. Výhodou je radost z práce a dobrý vztah psa s psovodem.

Hlavní nevýhodou je, že pes rychle ztrácí koncentraci při působení rušivých a silnějších podnětů jako je například prchající zvěř. Nelze tedy zaručit absolutní poslušnost. Další nevýhodou je, že pes musí být nenasycený, aby tato metoda fungovala.⁴⁹

⁴⁸ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 45.

⁴⁹ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 114.

Metoda kontrastní

Tato metoda je založena na kontrastu mezi podněty nepříjemnými a příjemnými. Jde tedy o kombinaci metod mechanických a chuťově dráždivých. Pro úspěch této metody musí být kontrast působení příjemného a nepříjemného přesně uspořádán.

Nepodmíněný podnět, který je psu nepříjemný (například trhnutí vodítka a zatlačení na záď psa při nácviku povelu „Sedni!“), musí působit těsně před a při výkonu cviku. Jakmile pes úkol úspěšně, nebo při výchově alespoň zčásti úspěšně splní, musí následovat podnět příjemný. Tím je pochvala od psovoda, pamlskek anebo obojí.

Kontrastní metoda je ze všech nejúspěšnější a je na ní založen skoro veškerý výcvik psa. Platí zde pravidlo, že čím je větší kontrast mezi podněty příjemnými a nepříjemnými, tím rychleji se psa podaří vycvičit. Kontrastní metodou lze docílit absolutní poslušnosti psa, který je poté schopen podávat konstantní výkon za jakýchkoliv podmínek. Velkou výhodou je zde také to, že je zachována důvěra a kladný vztah psovoda se psem.⁵⁰

Metoda napodobovací

Tato metoda nemá pro výcvik psa příliš zásadní význam. Napodobování lze využít jako pomocného způsobu při výcviku, kdy je potřeba rozvíjet zlobu u příliš pasivních psů, nebo například při překonávání překážek.

Principem napodobovací metody je okoukávání technik a vzorců chování od ostatních psů.⁵¹

⁵⁰ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 120.

⁵¹ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 45.

5.6 Povelý a jejich význam

5.6.1 Výcvik psa k poslušnosti a obratnosti

Přivolání psa

Povel: „Maxi, ke mně!“.

Tento povel pes zná již od výchovy. Cílem výcviku je upřesnění cviku tak, aby pes radostně přiběhl za jakýchkoliv okolností. Metoda již není pouze chuťově dráždivá, nýbrž kontrastní za využití 10-15 m dlouhého vodítka.

Cvik je proveden správně, přiběhne-li pes bez jakékoliv prodlevy a co nejkratší cestou radostně k psovodovi, posadí se před něj a dívá se mu do očí. Pokud je psovod v pohybu, pes se zařadí k jeho levé noze a jde po jeho boku, přičemž opět sleduje psovoda a čeká na další povel. Přesné provedení tohoto povelu je základ, bez kterého nelze v dalším výcviku postupovat.⁵²

Odložení psa

Povel: „Zůstaň!“.

Cílem tohoto cviku je, aby pes zůstal stát samostatně na místě v určité poloze po určitou dobu. Metoda pro nácvik je kontrastní. Přesné provedení tohoto cviku je velice důležité pro praktické využití a svůj význam má i při nácviku dalších cviků jako je například hlídání pachatele při osobní prohlídce.

Cvik je přesně proveden, pokud se pes na povel psovoda ihned zastaví a setrvá v poloze, ve které právě byl. Tohoto povelu psovod využívá i jako pomocného.⁵³

Chůze u nohy a obraty za pochodu

Povel: „K noze!“

Cílem tohoto cviku je, aby pes šel na povel bez vodítka u levé nohy psovoda a čekal na jakýkoliv psovodův posunek či rozkaz. Metoda pro nácvik je kontrastní.

Cvik je přesně proveden tehdy, jde-li pes u nohy na první vydaný rozkaz, a to za jakýchkoliv okolností i při změně směru, či rychlosti chůze psovoda.⁵⁴

⁵² HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 152-153.

⁵³ PLESANKA, Jan. Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti: Fyziologie vyšší nervové činnosti psa. Cz-pes.cz [online]. 01.04.1971 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#FYZIOLOGICKE>

⁵⁴ ŠTŮLA, Josef. *Výcvik psa*. 1953, s. 25.

Vysílání psa vpřed

Povel: „Vpřed!”

Cílem tohoto cviku je, aby pes vyběhl určeným směrem nejméně 50 m a běžel tak dlouho, dokud psovod nevelí „Zůstaň!”. Účelem tohoto cviku je zpřesňování celkové ovladatelnosti psa a následné využití jako cviku pomocného při zdolávání různých překážek nebo nácviku revíru.

Cvik je přesně proveden tehdy, pokud pes radostně vybíhá vpřed určeným směrem, nezastavuje se, nevybočuje více jak o 10° a to nejméně 50 m od psovoda. Po zavelení „Zůstaň!” a „Ke mně!” musí pes stejně radostně přiběhnout zpět k psovodovi.⁵⁵

Štěkání na rozkaz

Povel: „Štěkej!”

Cílem tohoto cviku je naučit psa štěkat na povel. Význam tento cvik má při pozdějším nácviku vyštěkání ukryté osoby, nebo vyštěkání těžkého předmětu.

Cvik je přesně proveden tehdy, pokud pes na jeden posunek štěká vytrvale a hlasitě. Nácvik štěkání na povel je u každého psa poměrně individuální, a tak musí být individuální i metoda. Úspěch má metoda chuťově dráždivá, kontrastní i napodobovací.⁵⁶

Aportování

Povel: „Aport!”

Cílem tohoto cviku je, aby se pes naučil přinášet jakékoliv předměty, pro které je psovodem vyslán a které může uchopit. Tento cvik pes zná již od výchovy. Význam pro praktické využití má například při přinášení předmětů z revíru, hledání nábojnic a při práci na stopě.

Tento cvik je přesně proveden, pokud pes vyhledá a přinese předmět na první povel, posadí se před psovoda a čeká, než mu jej psovod odebere.

⁵⁵ PLESANKA, Jan. Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti: Fyziologie vyšší nervové činnosti psa. Cz-pes.cz [online]. 01.04.1971 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#FYZIOLOGICKE>

⁵⁶ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 187.

Přerušení nežádoucí činnosti

Povel: „Fuj!”

Tento povel je velmi důležitý. Cílem je přerušení veškeré činnosti psa, která je nežádoucí a odnaučit psa tyto činnosti opakovat. Jelikož jde o úplný zákaz, lze zde využít metody mechanické, kdy psovod s vážnou intonací v hlase poměrně silně trhne vodítkem. Příkladem nežádoucí činnosti je, když pes požívá nalezenou potravu, trus anebo se snaží napadnout jiného psa.

Překonávání překážek

Povel: „Vpřed!”

Cílem nácviku je naučit psa překonávat nejrůznější překážky jako jsou žebříky, kladiny, 2 m vysoké bariéry a příkopy. Ze zdravotních důvodů je důležité, aby psovod s tímto nácvikem začal nejdříve ve věku deseti měsíců a do dvaceti měsíců psa vysokými skoky nepřetěžoval. Mohl by tím poškodit normální vývin psa.

Cvik je přesně proveden, pokud pes na první povel překoná 2 m vysokou ohradu, přejde po kladině, vyleze po 3 m dlouhém žebříku, přeskočí 3 m široký příkop a skokem překoná překážku 1,2 m vysokou.⁵⁷

Zpomalení tempa pohybu

Povel: „Pomalů!”

Cílem tohoto cviku je naučit psa zpomalit na povel. Využití zpomalení je například na stopě a při překonávání překážek.

Cvik je přesně proveden tehdy, pokud pes zpomalí tempo na první povel, i když je na volno.

Plazení

Povel: „Plaz!”

Cílem nácviku je naučit psa se plazit. Pro tento cvik je nutné, aby pes již přesně plnil povely „Sedni!” a „Lehni!”.

Cvik je přesně splněn tehdy, pokud se pes plazí vedle psovoda na volno, do vzdálenosti nejméně 30 m a nenechá se vyrušit střelbou, kouřovou clonou ani výbuchy.

⁵⁷ HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. 1984, s. 194-208.

Návyk na střelbu

Pokud má být pes upotřeben ve službě, je návyk na střelbu základním požadavkem. Aby se pes při střelbě choval vždy klidně a byl schopný provádět výkony, je nutné opatrného tréninku. Postup je takový, že psovod drží psa na vodítku a pomocník ve vzdálenosti 150 m vystřelí. Pokud se pes chová klidně, odmění jej psovod pamlskem. Poté se vzdálenost zkracuje až na 50 m.⁵⁸

⁵⁸ GERRITSEN, Resi a Ruud HAAK. *K9 PERSONAL PROTECTION: A Manual for Training Reliable Protection Dogs*. 2014, s. 214.

5.6.2 Výcvik psa na obranné práce

Zákus

Povel: „Drž!“, „Pust!“

Tento povel pes zná již od výchovy. Cílem nácviku je naučit psa, aby se na rozkaz psovoda zakousl do ruky pachatele. Důležité je, aby pes při nácviku nedbal náprahu či předstíraných kopů a křik pomocníka. Naopak by ho toto mělo ještě více vydráždit.

Cvik je přesně splněn tehdy, je-li zákus na plnou mordou psa a je tak silný, aby pachatel nemohl ruku uvolnit. Pokud psovod velí „Pust!“, musí pes okamžitě ruku uvolnit a na povel „K noze!“ se musí zařadit vedle levé nohy psovoda.

Naučení nedůvěře k cizím osobám

Povel: „Pozor!“

Cílem nácviku je vzbudit ve psu nedůvěru vůči cizím osobám a na podezřelé osoby psovoda upozornit svým specifickým chováním. Toto má využití například v noci, kdy pes psovoda upozorní dřív, než podezřelou osobu sám zaznamená.

Zadržení prchající osoby

Povel: „Drž!“

Cílem nácviku je naučit psa na rozkaz pronásledovat a zadržet prchající osobu do té doby, než přijde psovod. Při praktickém použití je důležité dbát na to, že každé vyslání psa znamená použití zvířete jako zbraně. Pokud dojde ke zranění zadržené osoby, psovod má povinnost poskytnout první pomoc a následně služebního psa nechat prohlédnout veterinářem.⁵⁹

⁵⁹ PLESANKA, Jan. Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti: Fyziologie vyšší nervové činnosti psa. Cz-pes.cz [online]. 01.04.1971 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#FYZIOLOGICKE>

Revírování

Povel: „Revír!”

Cílem nácviku je naučit psa prohledávat určitou část terénu nebo objekt, přinášet malé nalezené předměty či vyštěkat nalezené osoby. Revírování má důležitý význam také proto, že tím psovod minimalizuje riziko zranění příslušníků ozbrojených složek. Při pátracích akcích dokáže jeden spolehlivý pes revírováním nahradit i několik desítek lidí.⁶⁰

Obrana napadeného psovoda

Účelem tohoto nácviku je naučit psa ochraně psovoda, za jakékoliv situace. Psovod může být napaden při osobní prohlídce i nečekaně ze zákrytu. Kvůli tomu musí psovod psa na takové situace, za pomoci asistenta při nácviku obran, připravit.

Eskorta a hlídání při osobní prohlídce

Povel: „Hlídej!”

Cílem nácviku je, aby pes podezřelou osobu při doprovodu nebo osobní prohlídce neustále hlídal. Pokud se pachatel pokusí o jakýkoliv útěk, nebo agresi, musí pes okamžitě reagovat a pachatele zneškodnit.

Při osobní prohlídce musí pes ležet a pozorovat podezřelou osobu ze 2 m. To proto, že pokud by pachatel zaútočil a pes byl blíž, nestihl by například před kopem uskočit. Pokud podezřelou osobu doprovází, jde 2 m za ním u levé nohy psovoda.⁶¹

Před nácvikem musí pes již přesně ovládat povel „Lehni!”, „Zůstaň!”, „Drž!” a “Pust!”.

⁶⁰ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 118.

⁶¹ KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 1963, s. 135.

Střežení zadržené osoby

Cílem nácviku je, naučit psa samostatně střežit zadržanou osobu, aby nenechal osobu utéct a nedal se odehnat či přelstít například hozeným předmětem k aportování.

Střežení na místě a za pohybu

Cílem nácviku je využít smyslů psa a upozornit psovoda na blížící se osobu svým specifickým chováním, aniž by na sebe a psovoda upozornil příliš hlasitým vrčením nebo štěkáním. Pro strážní činnost musí pes již plně ovládat cviky poslušnosti, umět zadržet osobu a musí být zvyklý na střelbu. Pokud je to třeba, musí být pes plně připraven k boji s pachatelem.

6 Zkušební řád policie ČR

K závěru jednotlivých částí výcviku musí každý služební pes složit zkoušku dle zkušebního řádu Policie České republiky. Zkušební řád je základní normou pro jednotné hodnocení stupně připravenosti služebních psů pro výkon služby. Účelem těchto zkoušek je zařazení psů do kategorií, a také obhájení způsobilosti pro nasazení do akce. Tyto zkoušky probíhají ve výcvikovém středisku psovodů a služebních psů, jehož činnost je řízena a organizována prostřednictvím vedoucího výcvikového střediska ředitelstvím příslušné služby Policie České republiky.

Činnost služební kynologie upravuje především **pokyn policejního prezidenta č. 145/2014**, který také rozděluje policejně kynologické činnosti z hlediska výcviku a způsobu použití služebního psa do následujících kategorií:

1. hlídková činnost (kategorie H)
2. výjezdová činnost (kategorie V)
3. činnost u zásahové jednotky (kategorie Z)

Dalším pokynem, který v souladu s pokynem policejního prezidenta č. 145/2014 podrobněji upravuje činnost služební kynologie je **pokyn ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 45/2014**.

6.1 Podmínky pro upotřebení služebních psů v terénu

S cílem teoreticko-praxeologicky demonstrovat významnost všestranné upotřebitelnosti služebních psů, a přiblížit problematiku zkoušky pro zařazení psa do kategorie, byla zvolena kategorie V – výjezdový pes. Aby měl výjezdový pes Policie ČR na místě činu své praktické využití, musí ovládat soubor cviků z dané kategorie, a na konci svého výcviku splnit zkoušku. Pokud zkoušku úspěšně splní, je zařazen do kategorie „V” pro výjezdovou činnost. Zařazení má platnost jeden rok od přezkoušení, do té doby musí být pes přezkoušen znovu, a obhájit tak své místo v kategorii.⁶²

6.1.1 Soubor cviků kategorie V

Ovladatelnost

1. Přivolání služebního psa
2. Chůze u nohy
3. Cviky sedni, lehni, vstaň u nohy psovoda
4. Dlouhodobé odložení služebního psa
5. Odložení služebního psa při jeho volném pohybu
6. Přerušování činnosti služebního psa
7. Reakce na rázový zvuk
8. Reakce na cizí osoby
9. Štěkání na povel

Obratnost

1. Skok daleký
2. Skok vysoký
3. Skok šplhem
4. Překonání překážky s nízkým profilem plížení
5. Překonání lávky nad vodní hloubkou
6. Překonání rozdílu výšek po schodišti
7. Prolézání propustí
8. Pohyb v prostředí

⁶² Pokyn policejního prezidenta č. 145/2014

Obranné práce

1. Předvedení osoby
2. Střežení osoby
3. Obrana psavoda
4. Zákrok proti osobě ohrožující život a zdraví jiných osob
5. Zákrok proti osobě poškozující majetek
6. Zamezení vstupu do střeženého prostoru
7. Zadržení nebezpečného pachatele pokoušejícího se o útěk
8. Zadržení osoby pokoušející se o útěk
9. Zadržení osoby s překonáním jejího odporu
10. Zákrok proti skupině osob (demonstrační typ)

Pachové práce

1. Avizace přicházející nebo ukryté osoby
2. Dostižení osoby po pachové stopě v terénu
3. Vyhledání a označení osoby v terénu
4. Vyhledání a označení osoby v objektu
5. Vyhledání předmětů s lidským pachem v terénu
6. Vyhledání nábojnic
7. Vyhledání pachové stopy v terénu
8. Vyhledání pachové stopy ve frekvenci
9. Vypracování pachové stopy v terénu
10. Vypracování pachové stopy ve frekvenci

7 Využití služebního psa na místě činu

7.1 Pachové práce

7.1.1 Využití psa ke sledování pachové stopy, vyhledání ukrytých osob a vyhledání důkazních materiálů souvisejících s trestnou činností

Vyhodnocení, zda jsou na místě činu vhodné podmínky pro použití psa, by měl rozhodnout policista, který provádí prvotní ohledání. Psovod by měl být na místo činu povolán co nejrychleji a vždy, pokud je využití psa možné (pokud pachatel z místa činu například neodjel autem).

Pro efektivní využití psa ke sledování pachové stopy má psovod po příjezdu na místo činu za úkol dostatečně se informovat o případu, a to nejlépe sedmi kriminalistickými otázkami (kdo? co? kdy? kde? jak? čím? proč?). Před uvedením na pachovou stopu je důležité nechat psa po jízdě autem vyvenčit, vyběhat a uklidnit. Příprava by měla probíhat vždy v klidném prostředí, aby se pes mohl na začátek stopy co nejlépe soustředit. Poté psovod uvádí psa na stopu v místech pravděpodobného pohybu pachatele nebo začátek stopy vyhledá.⁶³

Úkolem psovoda je v tomto případě vyhledat za pomoci pátracího psa všechny pachové stopy vedoucí k místu i z místa činu, věnovat pozornost okolí pachové stopy kvůli možným ztraceným předmětům, trasologickým stopám či svědkům. Pokud pes sleduje tzv. čerstvou stopu, je úkolem psa kromě pronásledování pachatele také jeho případné zadržení.

Po návratu na místo činu psovod s pátracím psem prohledá širší okolí za účelem vyhledání a zajištění důkazních materiálů souvisejících s trestnou činností, jako jsou vystřelené nábojnice a předměty odhozené pachatelem. Po ukončení stopovací činnosti sepíše psovod podrobný protokol o použití služebního psa.

⁶³ KRANÁTOVÁ, Michaela. Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice [online]. Praha, 2001 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>. Bakalářská práce. Policejní akademie ČR. Katedra policejních činností. Vedoucí práce Pplk. Mgr. Zdeněk Chmela.

Dalším praktickým využitím výjezdového psa při pachových pracích je pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách, případně ukrytých osobách v objektech, terénu a v dopravních prostředcích. V těchto případech je služební pes nenahraditelným pomocníkem. Při průzkumu budov, ve kterých se ukrývají pachatelé, psův od použití služebního psa minimalizuje riziko zranění příslušníků ozbrojených složek, na které by pachatelé mohli být v sobě známém prostředí připraveni. Je však důležité, aby se policisté na psa nespolehali úplně, jelikož i on se může splést. V takové situaci by neopatrný vstup do budovy mohl mít fatální následky.

7.1.2 Využití psa na metodu pachové identifikace

Každý člověk má svou individuální pachovou stopu. Toho lze využít pro porovnávání a ztotožňování objektů, aby byla nalezena spojitost určité osoby nebo věci s vyšetřovanou událostí. K zajištění pachových stop se využívá sterilní tkanina aratex, která se položí na místo možné pachové stopy a zakryje hliníkovou fólií po dobu 30 minut. U starých stop se snímač (aratex) nechá zakrytý i po několik hodin. Vzniklý otisk pachové stopy se poté uzavře do sterilní sklenice a označí štítkem. Tím vznikne pachová konzerva.

Aby bylo možné spojit podezřelé osoby s místem činu, je nutné odebrat srovnávací pachovou stopu. Srovnávací pachová konzerva musí být odebrána jiným technikem než původní pachová stopa. Zároveň musí být tato stopa zajištěna pouze se souhlasem podezřelé osoby, a to nejlépe v civilním prostředí. Zajištěné stopy například ve vězení by mohly být kontaminovány pachem specifického prostředí.

Srovnávání pachových konzerv probíhá ve speciálních sálech, které jsou odpachované, odhlučněné a v zadní části s pozorovací místností za zrcadlem. Na zemi je 6 až 8 postů s pachovými konzervami. Psu se dá načichat předloženého snímače a poté jde středem sálu, kde porovnává jednotlivé pachové vzorky. Pokud zaznamená shodu, pes příslušný post označí zalehnutím. Výkon psa z pozorovací místnosti může sledovat soudce, státní zástupce nebo obhájce.⁶⁴

⁶⁴ KRANÁTOVÁ, Michaela. Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice [online]. Praha, 2001 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>. Bakalářská práce. Policejní akademie ČR. Katedra policejních činností. Vedoucí práce Pplk. Mgr. Zdeněk Chmela.

7.2 Obranné práce

Zajištění eskort

Při zajišťování eskort se používá pes zpravidla s náhubkem. Psovod je povinen eskortovanou osobu poučít o průběhu eskorty a o případném postupu při pokusu o útěk. Pokud se o útěk eskortovaná osoba pokusí, vyzve dle zákona policista osobu k zastavení s výstrahou, že bude použit služební pes jako donucovací prostředek dle § 52j zákona č. 273/2008 Sb. - Zákon o Policii České republiky. Pokud osoba výstrahy neuposlechne, je pes použit k pronásledování a případnému zadržení prchající osoby, která se dopustila protiprávního jednání. V případě, že je ohrožen život nebo zdraví osob a zákrok nesnese odkladu, může psovod od výstražného upozornění upustit.⁶⁵

Ochrana příslušníků ozbrojených složek

Jak již bylo zmíněno, pes je cvičen k ochraně psovoda za jakékoliv situace. Pes v případě napadení pracuje samostatně na podnět útoku proti zasahujícím policistům. Proto policisté nikdy nesmí například při osobní prohlídce křížovat prostor mezi psem a prohlíženou osobou. Služební psy je vhodné zařazovat do akcí jako jsou razie na cizineckých ubytovnách a podobně. Pes v této situaci působí jako morální prostředek a zároveň zajišťuje ochranu policistů.⁶⁶

Zadržení a střežení osob

Pro zadržení osob je pes tím nejúčinnějším prostředkem. Na pachatele má silnější psychologický účinek psovod se psem než samotná zbraň a zároveň jako donucovací prostředek působí i menší zranění. Další výhodou je použití psa v situacích, kdy by použití zbraně mohlo ohrozit nezúčastněné osoby.

⁶⁵ KRANÁTOVÁ, Michaela. Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice [online]. Praha, 2001 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>. Bakalářská práce. Policejní akademie ČR. Katedra policejních činností. Vedoucí práce Pplk. Mgr. Zdeněk Chmela.

⁶⁶ Tamtéž

Ukončení výtržností, rvaček a zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku v dopravních prostředcích

K tomuto úkolu je vhodné použít velmi dobré obranné psy, kteří jsou schopni zákusu do kterékoliv částí těla, jelikož prostory a situace často neumožňují zákus na ruku. Psů se k tomuto účelu využívá ve vlacích, při demonstracích, nepokojích nebo při různých sportovních akcích. Všechny tyto situace jsou velmi náročné na psychiku psa i psovoda. Pes musí být navyklý na prostředí, kde je dav, křik, petardy, dým i oheň. Psovod se však v těchto situacích nesmí nechat v žádném případě vyprovokovat k použití služebního psa, dokud to situace nevyžaduje, jelikož demonstranti mají často zájem bojovat s policisty, ale při setkání se psy od úmyslu často upouštějí.⁶⁷

Využití na nástrahy

Služební psi jsou využíváni i pro nástrahy, kdy skrytá hlídka se psem zajišťuje možnou únikovou cestu na předpokládané cestě pachatele. K těmto účelům jsou zpravidla využíváni tiší psi, aby hlídku neprozradili. Pes pohyb osoby avizuje v předstihu a popřípadě ji zadrží.⁶⁸

Využití u zásahových jednotek

Výjezdový pes je u zásahových jednotek využíván především pro zvýšení údernosti a razance při zásahu.

Ochrana státních hranic

V dnešní době jsou výjezdoví psi na hraničních přejezdech využíváni především k vyhledávání drog, osob ukrytých v dopravních prostředcích a k jejich případnému zadržení.

⁶⁷ KRANÁTOVÁ, Michaela. Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice [online]. Praha, 2001 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>. Bakalářská práce. Policejní akademie ČR. Katedra policejních činností. Vedoucí práce Pplk. Mgr. Zdeněk Chmela.

⁶⁸ Tamtéž

7.3 Speciální práce

Vyhledávání akceleračních hoření

Tito specialisté jsou vycvičeni k vyhledávání urychlovačů použitých k úmyslnému založení požárů, a tím pomáhají objasnit okolnosti spojené s žhářstvím.

Vyhledávání návykových látek

Tito psy dokáží vyhledat a označit omamné a psychotropní látky a jedy. Využívají se například k domovním prohlídkám, prohlídkám budov, škol, zavazadel při letištních kontrolách a kontrolách automobilů na hranicích.

Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů

Specialisté, kteří jsou schopni díky povýstřelovým zplodinám vyhledat palné zbraně a jejich části.

Vyhledávání výbušnin

Tito specialisté dokáží vyhledat pachové stopy chemických sloučenin použitých pro výrobu výbušnin. V tomto případě je nutné, aby pes označil místo nálezu pasivně zalehnutím, nebo sednutím. Štěkání a jakýkoliv fyzický kontakt s nalezeným předmětem by mohl způsobit explozi.

Vyhledávání lidských ostatků

Jedná se o specialisty se zaměřením na vyhledávání lidských ostatků, nebo míst, kde byli uloženi. Z důvodů etických a legislativních probíhá vtiskávání pachů do čichové paměti psa syntetickými náhražkami, které věrohodně simulují pach rozkládajícího se těla. Pro fixaci pachů však lze využít i skutečná místa činu, na kterých již proběhly všechny práce techniků a předměty, které byly v přímém kontaktu s rozkládajícím se tělem.

8 Výstup rozhovorů

První část šetření byla uskutečněna formou řízených polostrukturovaných rozhovorů, jejichž cílem bylo především zjistit celkový stav služební kynologie u Policie ČR. Dotazování bylo zaměřeno na silné a slabé stránky tohoto oboru, získání informací o výcvikových metodách a trendech v oblasti služební kynologie a ověření, či doplnění některých tezí v teoretické části práce získaných z rešerše dostupných zdrojů.

Dotazování byli celkem 4 respondenti. Respondenti 1, 2 a 3 si přáli zůstat v anonymitě. 4. respondent se jmenuje ppor. Bc. Václav Prášil. Shodné je, že všechny respondenty přivedl k práci vztah ke psům, který je provází celý jejich život. Respondent 1 se kynologii věnuje 40 let. Po několikaleté pauze, kdy působil v soukromém sektoru dělá psovoda aktuálně 2 roky. Slouží s Německým ovčákem, přičemž uvedl, že po předchozích pokusech by už s ničím jiným nedělal. Respondentka 2 hodností nadpraporčík dělá práci policejního psovoda druhým rokem, a předtím sloužila 16 let jako psovod u Armády České republiky. Slouží s Německým ovčákem se zaměřením na vyhledávání drog a zbraní. Respondent 3 hodností podpraporčík, který je v poměru k ostatním respondentům v oboru nováčkem dělá práci policejního psovoda půl roku. Cvičí Belgického ovčáka, kterému je 11 měsíců, a tudíž je ještě v přípravě. ppor. Bc. Václav Prášil slouží u Policie celkem 14 let. Z toho prvních 6 let sloužil na obvodním oddělení, dalších 7 let byl psovodem a 1 rok je ustanoven jako vedoucí skupiny základních kynologických činností Rokycany, odbor služební kynologie Plzeň, Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje. Slouží s Německým ovčákem s platnou kategorií V.

V intencích stanovených výzkumných otázek bylo směřováno k objasnění způsobu výběru štěňat pro policejní výcvik a zjištění, zda jsou některé plemena pro výcvik upřednostňována. Bylo zjištěno, že největší podíl plemen užitých pro práci zastupují ovčáčtí psi. Nejčastěji Německý ovčák, poté Belgický. Štěňata pro výcvik pocházejí buď z vlastní chovné stanice Policie ČR v Prackovicích, nebo se odkupují z civilního sektoru. Respondent 1 uvedl, že při výběru štěňat z chovné stanice se první povahový test provádí v šesti měsících. Zkouška probíhá bez psychického nátlaku ze strany figuranta, a zjišťuje se, jak se pes projevuje v běžném provozu, v hromadné dopravě, na různých površích a v různém prostředí. Pokud je pes vykupovaný z civilního sektoru, povahové zkoušky jsou náročnější. ppor. Bc. Václav Prášil uvedl, že výběr štěňate není jednoduchá věc. To z toho důvodu, že psovod musí už dopředu

vědět, zda bude pes vybírán pro všestranný výcvik výjezdových psů, nebo pro výcvik speciálních kynologických činností. K předurčení povahových vlastností prý velmi pomáhá rodokmen štěněte. Problém však je, že u 2-3 měsíčních štěnat se povahové vlastnosti nemohou ještě plně projevit. Běžně se stává, že při prvních zkouškách ve věku 6 měsíců je potřeba přehodnotit zvolenou činnost pro dané štěně za jinou.

Dále bylo zkoumáno, zda je běžnou praxí, že jeden psovod cvičí více psů, a také časová náročnost výcviku psa od převzetí štěněte, až po složení zkoušky dle zkušebního řádu PČR a následné zařazení do kategorie. Respondenti se shodli, že doba přípravy je velmi individuální. Bylo zjištěno, že věková hranice pro zařazení psa do kategorie je 20 měsíců. Nastoupit do kurzu však může pes již v 18 měsících věku. Dá se tedy říct, že časová náročnost výcviku, pokud psovod psa přebírá ve 2–3 měsících věku je nejméně 15 měsíců. Respondent 1 ale uvádí, že si posledního psa převzal až ve věku 20 měsíců, a ke zkoušce ho připravil už za půl roku. Z toho vyplývá, že pokud si zkušený psovod nepřebírá štěně, ale staršího psa, může ho vycvičit i za mnohem kratší dobu. ppor. Bc. Václav Prášil však uvedl, že pokud bude psovod nevyzrálého psa příliš tlačit do složení kategorie, může nenávratně poškodit jak jeho psychiku, tak celkovou chuť do práce. Takový pes je poté zlomený a dalšího výcviku nemusí být už nikdy schopen. Co se týče možnosti více psů na jednoho psovoda, všichni respondenti se shodli, že je běžné sloužit s jedním psem a druhého mít v přípravě. Shodné byli odpovědi také v tom, že u speciální kynologie je více psů na jednoho psovoda běžnou praxí. Respondent 3 a ppor. Bc. Václav Prášil se shodli na tom, že u psovodů specialistů se stává, že ve chvíli, kdy jejich part'áci dosahují pokročilého věku, můžou mít na starosti i 4 psy. To znamená 2 ve službě a 2 v přípravě, kteří je poté nahradí.

Dále byli zkoumány silné stránky a nenahraditelnost oboru služební kynologie. Všichni respondenti se shodli na tom, že nenahraditelné jsou pachové práce. Respondent 1 například zmiňuje psy specialisty na vyhledávání ohnisek požáru, kdy je pes schopen rozeznat i látku, kterou byl požár založen. Respondentka 2 zmiňuje metodu pachové identifikace, způsoby ohledání místa činu, sledování pachové stopy pachatele a nenahraditelnost schopnosti psů detekovat a identifikovat jednotlivé pachy třeba i z uzavřených prostor, či věcí. Respondenti 1, 2 a ppor. Bc. Václav Prášil se shodují, že žádný přístroj takové detekce není schopný. Respondent 3 a ppor. Bc. Václav Prášil dále vyzdvihují psychologický efekt při fyzické konfrontaci.

Další otázka byla naopak zaměřená na slabé stránky policejní kynologie. Respondenti 1 a 2 se shodují, že největší slabina je v personální stránce. Respondent 1 uvádí, že kynologii nejvíce schází dostatek kvalitních instruktorů, figurantů a lidí, kteří by měli vůli se tímto oborem zabývat. Dále shledává problémovým způsob využití psů pro hlídkovou činnost, kdy velká část veřejnosti nereaguje na psovody v ulicích pozitivně, protože se pak cítí pod příliš velkou kontrolou. Nakonec však říká, že pokud je užití služebního psa cíleno správným směrem, slabé stránky v tomto oboru neshledává. Respondentka 2 shledává kromě personální stránky velkou slabinu také ve kvalitě štěňat, které psovodi přebírají z chovné stanice Policie ČR. Uvádí, že důvod tohoto problému je pravděpodobně z nedostatečného prověření schopností uchovněných fen, kdy se fena vybere, složí se s ní pouze základní zkoušky, výstava a bonitace. Následně je uchovněna a nijak dál se neprověřuje. Kdežto v civilním sektoru je větší výběr, a s fenama se často mnohem více pracuje, závodí či věnuje sportovní kynologii. U takových fen je pak oproti fenám z chovných stanic mnohem důkladněji prověřena schopnost dlouhodobé jak psychické, tak fyzické zátěže, jestli jsou učenlivé a zda opravdu chtějí pracovat. Respondent 3 na otázku z důvodů minimálních zkušeností neodpověděl. ppor. Bc. Václav Prášil vidí nejslabší stránku policejní kynologie v tom, že nemá jednoho služebního psa na celý život. Uvádí, že nejhorší věc, kterou psovod zažívá je ta, když ho během jeho služebního poměru opustí několik čtyřnohých partáků.

Dále byly zkoumány nedostatky v současném stavu Policejní kynologie. Respondenti se shodli na tom, že velkým nedostatekem je finanční ohodnocení instruktorů ve výcvikových střediscích. Respondentka 2 uvádí, že z tohoto důvodu kvalitní lidé nechtějí práci instruktorů dělat a raději slouží na obvodních odděleních, kde mají díky směnnosti a rizikovým příplatkům daleko více peněz. Respondenti 1 a 3 se shodli také na tom, že mezi policisty je nedostatečné povědomí o metodách služební kynologie a také celková podpora tohoto oboru.

Zkoumáno bylo rovněž, jak nové technologie a nové způsoby páchání trestné činnosti ovlivňují vývoj služební kynologie a zda díky tomu vznikají i nové způsoby upotřebení služebních psů. Dle respondenta 1 nové technologie způsob využití služebních psů nijak neovlivňují. Respondentka 2 uvádí, že nyní je na vzestupu spíše speciální kynologie než všestranná, protože pachové práce jsou i s nástupem nových způsobů páchání trestné činnosti nenahraditelné. Psi se tak učí vyhledávat nové pachy podle toho, co pachatelé při páchání TČ zrovna používají. Respondent 3 zmiňuje pro

příklad psy specialisty na vyhledávání bankovek nebo pašovaných zvířat. ppor. Bc. Václav Prášil nové příležitosti pro upotřebení nijak neregistruje.

Dále bylo zjišťováno, zda v poslední době vznikají nějaké nové výcvikové metody. Respondent 1 uvádí, že výcvikové metody se mění v podstatě z měsíce na měsíc, jelikož psovod by měl vždy zkoušet něco nového. Dále uvádí, že nejčastěji užívaná metoda je v poslední době takzvaná metoda pozitivní motivace. Tato metoda spočívá v tom, že se pes k práci nijak mechanicky nenutí. Pes poté pracuje bez nátlaku, samostatně a může se chovat přirozeně. Psovod psa nijak netrestá, a kdykoliv, kdy je jeho chování žádoucí, a splní to, co po něm chce, aniž by mu to velel, nebo ho nějak vedl, odmění jej. Tento způsob výcviku silně utužuje vztah psovoda se psem, a zároveň ve psu rychle buduje potřebnou radost z práce, která je pro dlouhodobou a kvalitní práci v terénu zcela zásadní. Respondentka 2 zmiňuje pokusy vycvičit psy, kteří jsou poté schopni rozpoznat osoby covid pozitivní. Informace o úspěšnosti těchto metod však nemá. Respondent 3 opět zmiňuje psy specialisty na vyhledávání bankovek, které celní správa již vlastní. Dle ppor. Bc. Václava Prášila se žádné nové metody od dob pana Pavlova a jeho výzkumu o podmíněných reflexech nevymyslely.

Dále bylo zkoumáno, zda mohou nové technologie ohrozit upotřebitelnost služební kynologie. Všichni respondenti se shodli, že žádnou takovou hrozbu neregistrují, a jak už bylo zmíněno, zastoupení v pachových pracích bude vždy nenahraditelné. Respondentka 2 zmiňuje také nepřekonatelnost psa jako donucovacího prostředku. Pokud by měla některá kategorie služební kynologie zaniknout, tak dle ppor. Bc. Václava Prášila to bude nejpravděpodobněji z ekonomických důvodů.

Následující otázka byla zaměřena na možnosti výcviku pachových prací a na jaká omezení může při vtiskávání pachů psovod narazit. Jako příklad byl v otázce zmíněn článek⁶⁹ o psech specialistech, kteří dokážou vyhledávat datové nosiče, jako jsou SD karty a externí disky. Žádný z respondentů na takový článek nenarazil. Všichni jsou však přesvědčeni, že pokud je vtiskávaný pach natolik specifický, že jej pes dokáže od ostatních pachů vyselektovat a rozpoznat, lze mu navtiskat v podstatě cokoliv. Třeba i pach prvku, používaný při výrobě zmíněných datových nosičů. Odpovědi na tuto otázku daly jasný příklad, že v pachových pracích jsou možnosti téměř neomezené, a zároveň zcela nenahraditelné. Nelze proto očekávat, že by upotřebitelnost služebních psů, minimálně v pachových pracích měla být v blízké době nějak ohrožena.

⁶⁹ <https://eu.indystar.com/story/news/2017/08/04/these-police-dogs-sniff-out-memory-cards-used-hide-child-porn/532428001/>

Dále byl zkoumán současný stav a způsob vzdělávání policejních kynologů. Dle respondentů 1 a 2 systém vzdělávání policejních kynologů dostatečný není. Respondent 1 dále uvádí, že kdyby nebyli psovodi do své práce natolik „zapálení“ a nedoplňovali si vzdělání samostudiem, v mnoha případech by pohořeli. Respondenti 3 a 4 se naopak shodli na tom, že základní výcvik dostatečný je. Ve zbytku svých odpovědí však také inklinují k názorům, že bez samostudia i mimo službu by výkonnost psovodů nebyla zdaleka dostatečná.

Předposlední otázka byla zaměřena na to, zda respondenti sledávají roli služebního psa, coby prostředku pro shromažďování důkazních materiálů za nenahraditelnou. Respondenti 1, 2 a 3 ve svých odpovědích souhlasně uvedli, že ano. ppor. Bc. Václav Prášil uvedl, že shromažďování důkazních prostředků je úkolem kriminalistického technika. Nakonec poukázal na nepřímou důkazní hodnotu prostředků získaných metodou pachové identifikace, a tudíž sledává úlohu služebního psa v dokazování spíše za podpůrnou.

Nakonec byly zkoumány nejčastější příčiny vyřazení psa ze služby, a také průměrné trvání jeho služebního stavu. Všichni respondenti se shodli na tom, že doba služby služebního psa je velmi individuální. Průměrně se dá říci, že pes dokáže aktivně sloužit 8-9 let. Respondent 1 však uvádí, že doba se může měnit v závislosti na kategorii daného psa. Pokud jde totiž o psa specialistu, je běžné, že takový pes může odvádět skvělou práci i v 10 letech. Takový pes má totiž vzhledem ke svému věku klidnější projev a na svou práci je často více soustředěný. Nejčastějšími důvody pro vyřazení psa ze služby jsou opotřebení pohybového aparátu, či stáří. Dalšími důvody jsou například zranění, nebo některé nemoci psů.

8.1 Shrnutí

Výstup empirického šetření je možné shrnout tak, že práce policejní kynology naplňuje a dělají ji s obdivuhodnou oddaností. Pokud jde o výběr a výchovu štěňat pro práci ve službě, je tento proces díky povahovým vlastnostem psů poměrně komplikovanou a individuální záležitostí. Každý psovod preferuje různá plemena, pohlaví i výcvikové metody. Shodné je však to, že bez lásky ke psům a velké trpělivosti, by většina psovodů výcvik, jehož zakončením je splnění zkoušky pro zařazení psů do kategorie, úspěšně nedokončili. Jelikož je běžné, že v čase, kdy psovodův čtyřnohý parťák dosahuje svého věku má psovod již dalšího psa v přípravě, můžeme říci, že práce psovoda opravdu nikdy nekončí. Nejslabší stránku tohoto oboru, stejně jako ppor. Bc. Václav Prášil shledávám v tom, že se psovodi musí, často i několikrát za život vyrovnávat se ztrátou jejich psích parťáků. Proto je dle mého podpora jejich oddanosti ze strany ostatních příslušníků PČR i státu velmi důležitá. Další slabou stránkou je bohužel nedostatečné financování výcviku, a platové ohodnocení instruktorů ve výcvikových střediscích. V tomto shledávám pro služební kynologii největší hrozbu. Pokud totiž Policie nějakým způsobem nepřesvědčí zkušené lidi s dlouholetou praxí v oboru, aby práci instruktorů šli dělat, může se stát, že v budoucnu bude kvalita služebních psů i kynologů z důvodu nedostatku takových lidí upadat.

Co se týče celkového budoucího vývoje je jasné, že jak použití psa jako donucovacího prostředku, tak především pachové práce jsou zcela nenahraditelné. Proto nelze očekávat, že by tento obor, i přes všechnu moderní techniku přestal mít v budoucnu své uplatnění. Dle odpovědí respondentů je to spíše naopak. Policie poměrně aktivně reaguje na trendy ve vývoji kriminality a nachází stále nové způsoby upotřebení služebních psů.

9 Statistické šetření

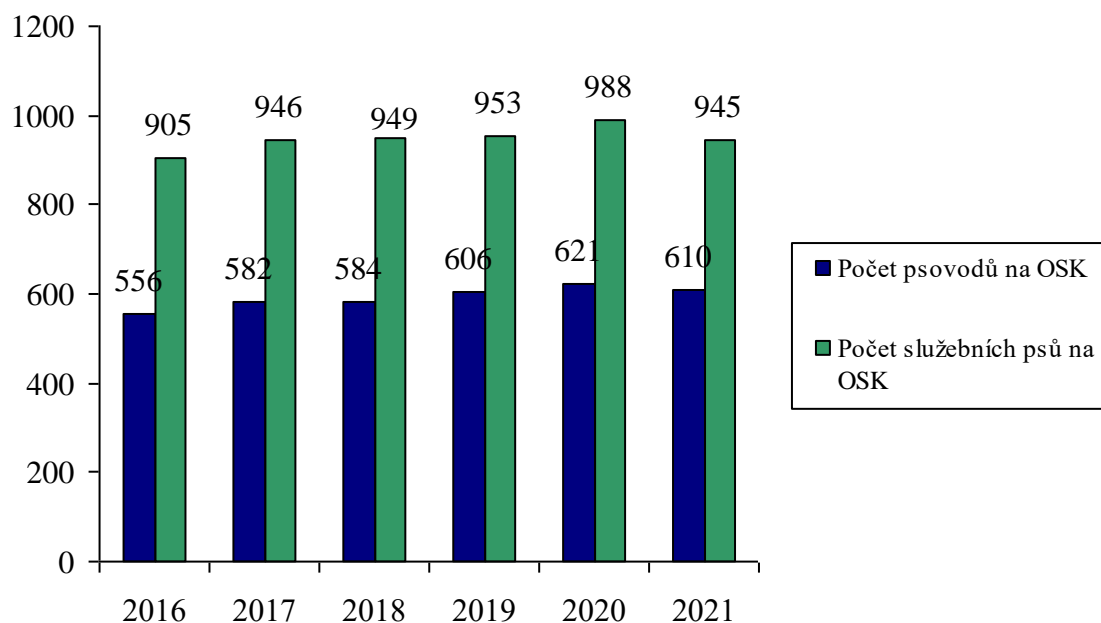
Cílem šetření je mimo jiné determinovat možný budoucí vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR. V intencích zvolených výzkumných metod byla statistická data, vycházející z evidence činnosti služební kynologie evidované OSKH na teritoriálním území ČR mezi lety 1. 1. 2016 - 31. 12. 2021 porovnána s celkovým nápadem trestné činnosti v daných letech. Dílčím cílem je potvrzení, či vyvrácení některých tezí uvedených ve výstupu provedeného kvalitativního šetření.

Tab. 1: Počet psovodů a služebních psů na OSK mezi lety 2016 - 2021⁷⁰

Počet psovodů na OSK:	556	Počet služebních psů na OSK:	905
Evidence činností za období 1. 1. - 31. 12. 2016			
Počet psovodů na OSK:	582	Počet služebních psů na OSK:	946
Evidence činností za období 1. 1. - 31. 12. 2017			
Počet psovodů na OSK:	584	Počet služebních psů na OSK:	949
Evidence činností za období 1. 1. - 31. 12. 2018			
Počet psovodů na OSK:	606	Počet služebních psů na OSK:	953
Evidence činností za období 1. 1. - 31. 12. 2019			
Počet psovodů na OSK:	621	Počet služebních psů na OSK:	988
Evidence činností za období 1. 1. - 31. 12. 2020			
Počet psovodů na OSK:	610	Počet služebních psů na OSK:	945
Evidence činností za období 1. 1. - 31. 12. 2021			

⁷⁰ Vlastní zdroj

Graf 1: Počet psovodů a služebních psů na OSK mezi lety 2016 - 2021⁷¹

Z grafu č. 1 je patrné, že počet psovodů mezi lety 2016 a 2020 roste. Následně v roce 2021 opustilo OSK 11 psovodů. Počet služebních psů od 2016 do 2020 roste též, v roce 2021 byl však počet služebních psů o 43 menší.

⁷¹ Vlastní zdroj

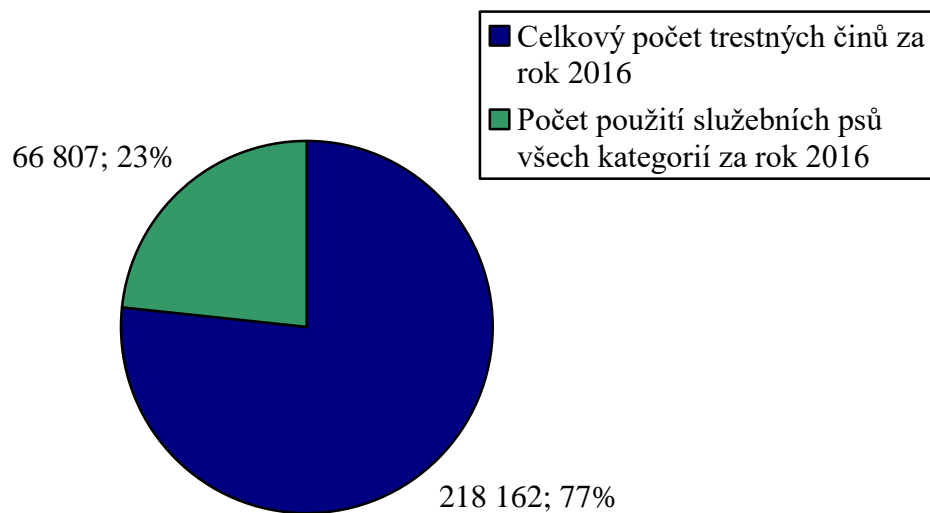
V období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016, bylo dle statistik PČR zaznamenáno 218162 trestných činů. Z toho PČR v rámci činnosti služební kynologie eviduje u kategorie hlídkové činnosti celkem 12101 použití, 172 zadržených pachatelů, 121 vyhledaných osob a 311 vyhledaných předmětů. U kategorie výjezdové činnosti celkem 21624 použití, 953 zadržených pachatelů, 478 vyhledaných osob a 1781 vyhledaných předmětů. U kategorie vyhledávání akceleraantů hoření celkem 629 použití a 415 nálezů. U kategorie vyhledávání návykových látek celkem 3711 použití a 971 nálezů. U kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů celkem 109 použití a 30 nálezů. U kategorie vyhledávání výbušnin celkem 28453 použití a 0 nálezů. U kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků celkem 180 použití a 6 nálezů.

Tab. 2: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2016 – 31. 12. 2016⁷²

Evidence činnosti za období 1.1. – 31.12. 2016					
Počet psů na OSK: 556			Počet služebních psů na OSK: 905		
Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídková činnost	12101	172	121	311	
Výjezdová činnost	21624	953	478	1781	
Vyhledávání akceleraantů hoření	629				415
Vyhledávání návykových látek	3711				971
Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů	109				30
Vyhledávání výbušnin	28453				0
Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	180				6

⁷² Vlastní zdroj

Graf 2: Počet použití služebních psů⁷³ a celkový nápad trestné činnosti za rok 2016⁷⁴

Z celkového počtu 218 162 trestných činů za rok 2016, byl služební pes na místo činu povolán 66 807krát, tedy u 23 % případů.

⁷³ Vlastní zdroj

⁷⁴ Vlastní zpracování dle Policie ČR

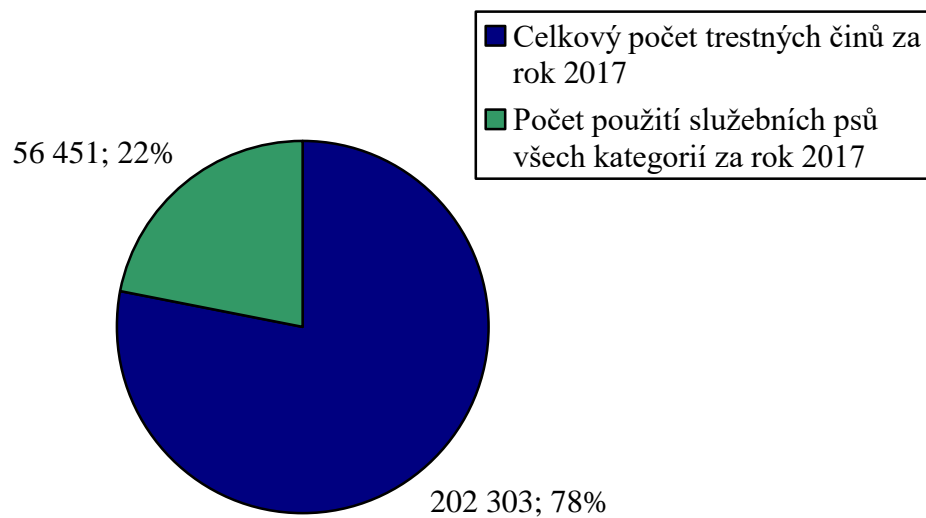
V období od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017, bylo dle statistik PČR zaznamenáno 202303 trestných činů. Z toho PČR v rámci činnosti služební kynologie eviduje u kategorie hlídkové činnosti celkem 11181 použití, 197 zadržených pachatelů, 131 vyhledaných osob a 267 vyhledaných předmětů. U kategorie výjezdové činnosti celkem 17439 použití, 702 zadržených pachatelů, 502 vyhledaných osob a 1572 vyhledaných předmětů. U kategorie vyhledávání akceleraantů hoření celkem 611 použití a 428 nálezů. U kategorie vyhledávání návykových látek celkem 2877 použití a 937 nálezů. U kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů celkem 145 použití a 34 nálezů. U kategorie vyhledávání výbušnin celkem 24068 použití a 8 nálezů. U kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků celkem 130 použití a 10 nálezů.

Tab. 3: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2017 – 31. 12. 2017⁷⁵

Evidence činnosti za období 1.1. – 31.12. 2017					
Počet psů na OSK: 582			Počet služebních psů na OSK: 946		
Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídková činnost	11181	197	131	267	
Výjezdová činnost	17439	702	502	1572	
Vyhledávání akceleraantů hoření	611				428
Vyhledávání návykových látek	2877				937
Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů	145				34
Vyhledávání výbušnin	24068				8
Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	130				10

⁷⁵ Vlastní zdroj

Graf 3: Počet použití služebních psů⁷⁶ a celkový nápad trestné činnosti za rok 2017⁷⁷

Z celkového počtu 202 303 trestných činů za rok 2017, byl služební pes na místo činu povolán 56 451krát, tedy u 22 % případů.

⁷⁶ Vlastní zdroj

⁷⁷ Vlastní zpracování dle Policie ČR

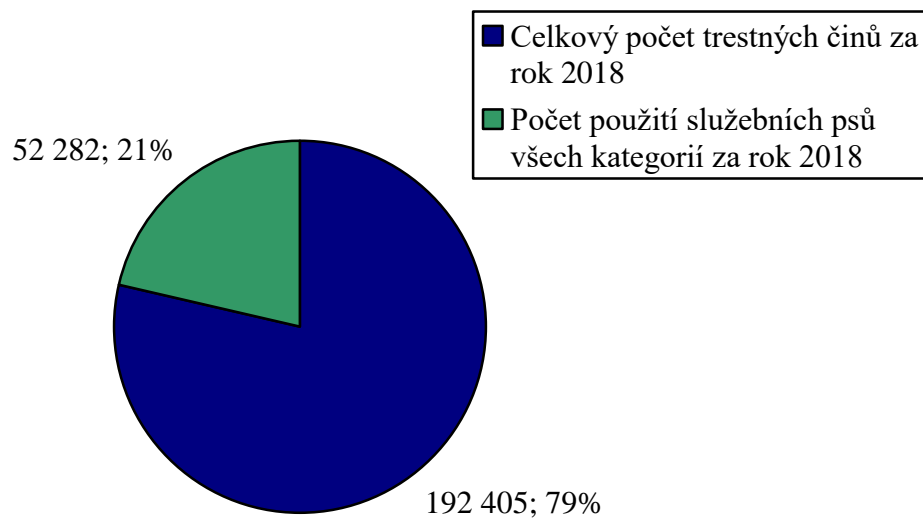
V období od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018, bylo dle statistik PČR zaznamenáno 192405 trestných činů. Z toho PČR v rámci činnosti služební kynologie eviduje u kategorie hlídkové činnosti celkem 10375 použití, 155 zadržených pachatelů, 70 vyhledaných osob a 223 vyhledaných předmětů. U kategorie výjezdové činnosti celkem 17297 použití, 656 zadržených pachatelů, 356 vyhledaných osob a 1604 vyhledaných předmětů. U kategorie vyhledávání akceleraantů hoření celkem 705 použití a 364 nálezů. U kategorie vyhledávání návykových látek celkem 2657 použití a 783 nálezů. U kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů celkem 468 použití a 13 nálezů. U kategorie vyhledávání výbušnin celkem 20662 použití a 5 nálezů. U kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků celkem 118 použití a 13 nálezů.

Tab. 4: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2018 – 31. 12. 2018⁷⁸

Evidence činnosti za období 1.1. – 31.12. 2018					
Počet psů na OSK: 584			Počet služebních psů na OSK: 949		
Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídková činnost	10375	155	70	223	
Výjezdová činnost	17297	656	356	1604	
Vyhledávání akceleraantů hoření	705				364
Vyhledávání návykových látek	2657				783
Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů	468				13
Vyhledávání výbušnin	20662				5
Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	118				13

⁷⁸ Vlastní zdroj

Graf 4: Počet použití služebních psů⁷⁹ a celkový nápad trestné činnosti za rok 2018⁸⁰

Z celkového počtu 192 405 trestných činů za rok 2018, byl služební pes na místo činu povolán 52 282krát, tedy u 21 % případů.

⁷⁹ Vlastní zdroj

⁸⁰ Vlastní zpracování dle Policie ČR

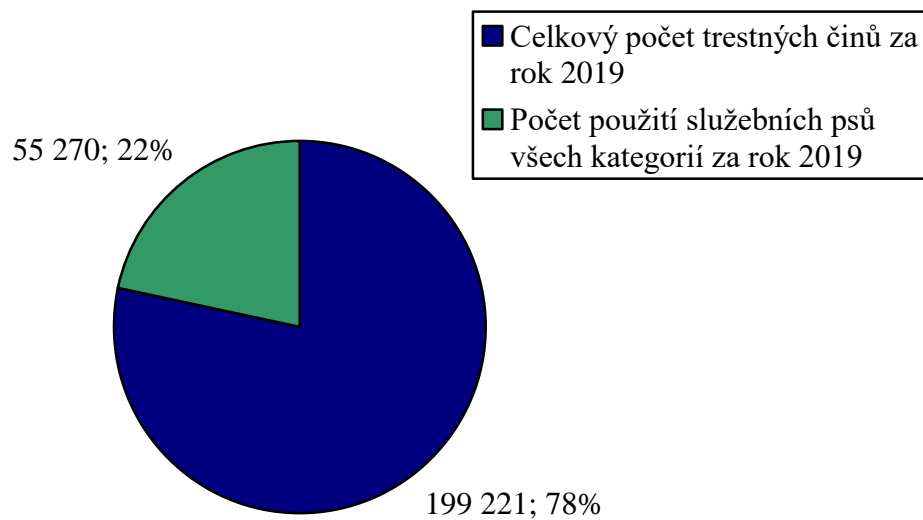
V období od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2019, bylo dle statistik PČR zaznamenáno 199221 trestných činů. Z toho PČR v rámci činnosti služební kynologie eviduje u kategorie hlídkové činnosti celkem 9572 použití, 124 zadržených pachatelů, 70 vyhledaných osob a 215 vyhledaných předmětů. U kategorie výjezdové činnosti celkem 19569 použití, 527 zadržených pachatelů, 369 vyhledaných osob a 1559 vyhledaných předmětů. U kategorie vyhledávání akceleraantů hoření celkem 630 použití a 367 nálezů. U kategorie vyhledávání návykových látek celkem 2442 použití a 796 nálezů. U kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů celkem 144 použití a 9 nálezů. U kategorie vyhledávání výbušnin celkem 22829 použití a 6 nálezů. U kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků celkem 84 použití a 11 nálezů.

Tab. 5: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2019 – 31. 12. 2019⁸¹

Evidence činnosti za období 1.1. – 31.12. 2019					
Počet psů na OSK: 606			Počet služebních psů na OSK: 953		
Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídková činnost	9572	124	70	215	
Výjezdová činnost	19569	527	369	1559	
Vyhledávání akceleraantů hoření	630				367
Vyhledávání návykových látek	2442				796
Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů	144				9
Vyhledávání výbušnin	22829				6
Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	84				11

⁸¹ Vlastní zdroj

Graf 5: Počet použití služebních psů⁸² a celkový nápad trestné činnosti za rok 2019⁸³

Z celkového počtu 199 221 trestných činů za rok 2019, byl služební pes na místo činu povolán 55 270krát, tedy u 22 % případů.

⁸² Vlastní zdroj

⁸³ Vlastní zpracování dle Policie ČR

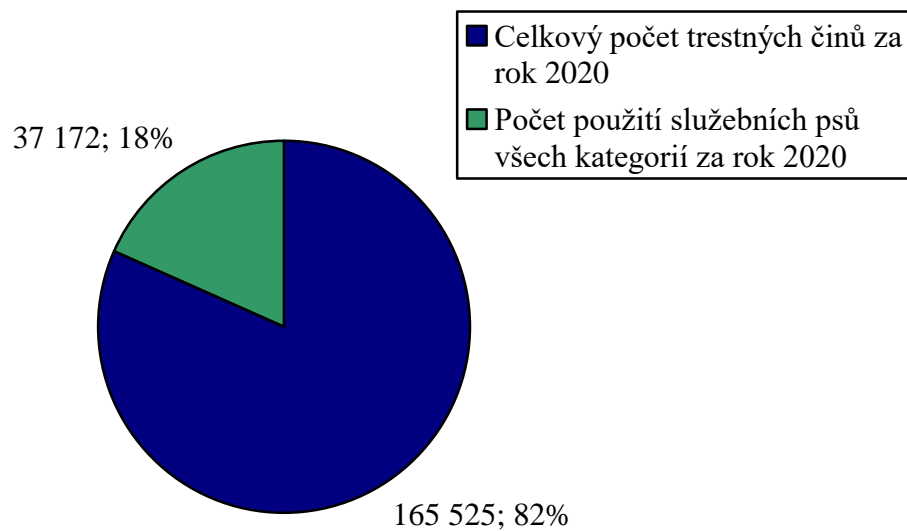
V období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020, bylo dle statistik PČR zaznamenáno 165525 trestných činů. Z toho PČR v rámci činnosti služební kynologie eviduje u kategorie hlídkové činnosti celkem 8325 použití, 103 zadržených pachatelů, 202 vyhledaných osob a 236 vyhledaných předmětů. U kategorie výjezdové činnosti celkem 15978 použití, 549 zadržených pachatelů, 421 vyhledaných osob a 1002 vyhledaných předmětů. U kategorie vyhledávání akceleraantů hoření celkem 541 použití a 278 nálezů. U kategorie vyhledávání návykových látek celkem 1473 použití a 647 nálezů. U kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů celkem 137 použití a 2 nálezy. U kategorie vyhledávání výbušnin celkem 10658 použití a 5 nálezů. U kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků celkem 60 použití a 6 nálezů.

Tab. 6: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2020 – 31. 12. 2020⁸⁴

Evidence činnosti za období 1.1. – 31.12. 2020					
Počet psovodů na OSK: 621			Počet služebních psů na OSK: 988		
Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídková činnost	8325	103	202	236	
Výjezdová činnost	15978	549	421	1002	
Vyhledávání akceleraantů hoření	541				278
Vyhledávání návykových látek	1473				647
Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů	137				2
Vyhledávání výbušnin	10658				5
Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	60				6

⁸⁴ Vlastní zdroj

Graf 6: Počet použití služebních psů⁸⁵ a celkový nápad trestné činnosti za rok 2020⁸⁶

Z celkového počtu 165 525 trestných činů za rok 2020, byl služební pes na místo činu povolán 37 172krát, tedy u 18 % případů.

⁸⁵ Vlastní zdroj

⁸⁶ Vlastní zpracování dle Policie ČR

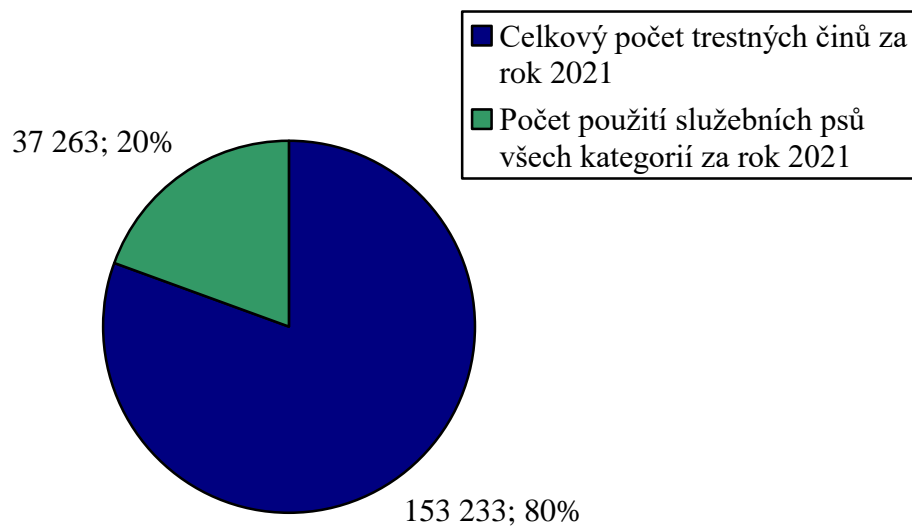
V období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2021, bylo dle statistik PČR zaznamenáno 153233 trestných činů. Z toho PČR v rámci činnosti služební kynologie eviduje u kategorie hlídkové činnosti celkem 7346 použití, 88 zadržených pachatelů, 65 vyhledaných osob a 133 vyhledaných předmětů. U kategorie výjezdové činnosti celkem 14135 použití, 560 zadržených pachatelů, 365 vyhledaných osob a 776 vyhledaných předmětů. U kategorie vyhledávání akceleračních hoření celkem 561 použití a 250 nálezů. U kategorie vyhledávání návykových látek celkem 1661 použití a 669 nálezů. U kategorie vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů celkem 105 použití a 4 nálezy. U kategorie vyhledávání výbušnin celkem 13404 použití a 4 nálezy. U kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků celkem 51 použití a 10 nálezů.

Tab. 7: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2021 – 31. 12. 2021⁸⁷

Evidence činnosti za období 1.1. – 31.12. 2021					
Počet psů na OSK: 610			Počet služebních psů na OSK: 945		
Kategorie služebního použití	Počet použití	Počet zadržených pachatelů	Počet vyhledaných osob	Počet vyhledaných předmětů	Počet nálezů
Hlídková činnost	7346	88	65	133	
Výjezdová činnost	14135	560	365	776	
Vyhledávání akceleračních hoření	561				250
Vyhledávání návykových látek	1661				669
Vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů	105				4
Vyhledávání výbušnin	13404				4
Vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků	51				10

⁸⁷ Vlastní zdroj

Graf 7: Počet použití služebních psů⁸⁸ a celkový nápad trestné činnosti za rok 2021⁸⁹

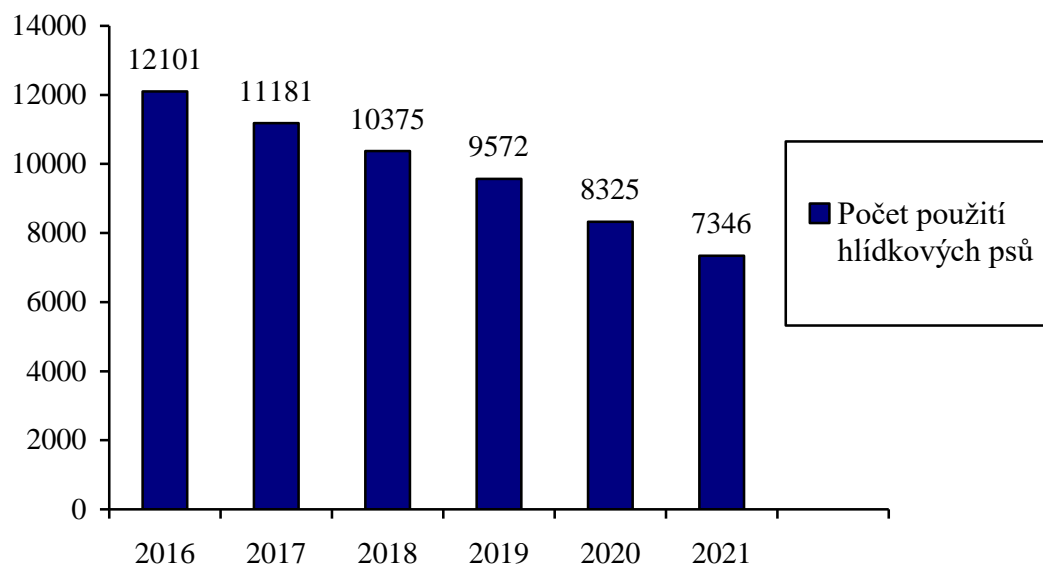

Z celkového počtu 153 233 trestných činů za rok 2021, byl služební pes na místo činu povolán 37 263krát, tedy u 20 % případů.

⁸⁸ Vlastní zdroj

⁸⁹ Vlastní zpracování dle Policie ČR

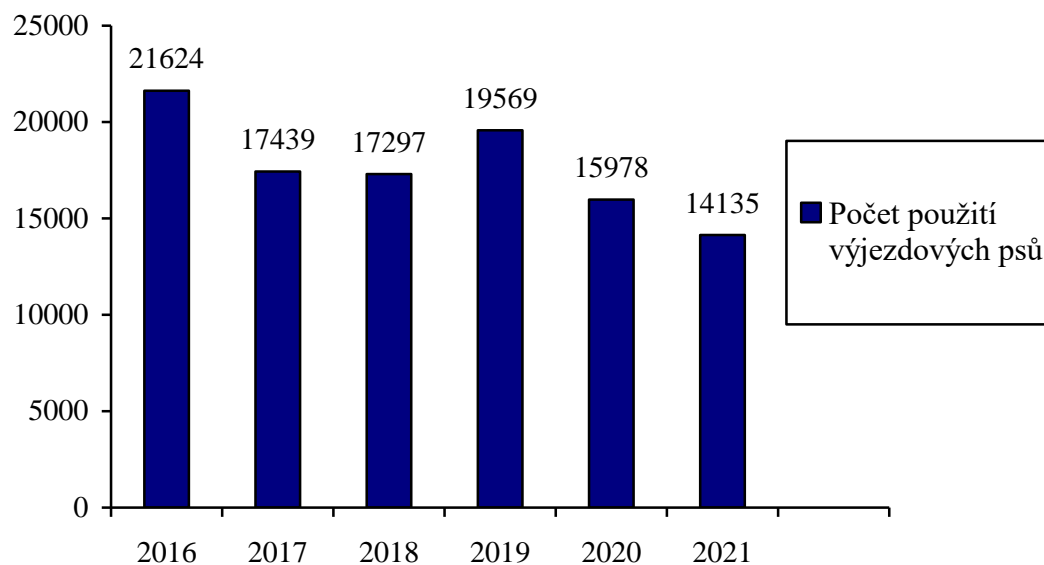
Graf 8: Upotřebitelnost hlídkových psů v letech 2016 - 2021⁹⁰

Z grafu č. 8 je patrné, že trend upotřebitelnosti v posledních 6 letech konstantně klesá. V roce 2021 klesl počet použití hlídkových psů oproti roku 2016 o 39,3 %.

⁹⁰ Vlastní zdroj

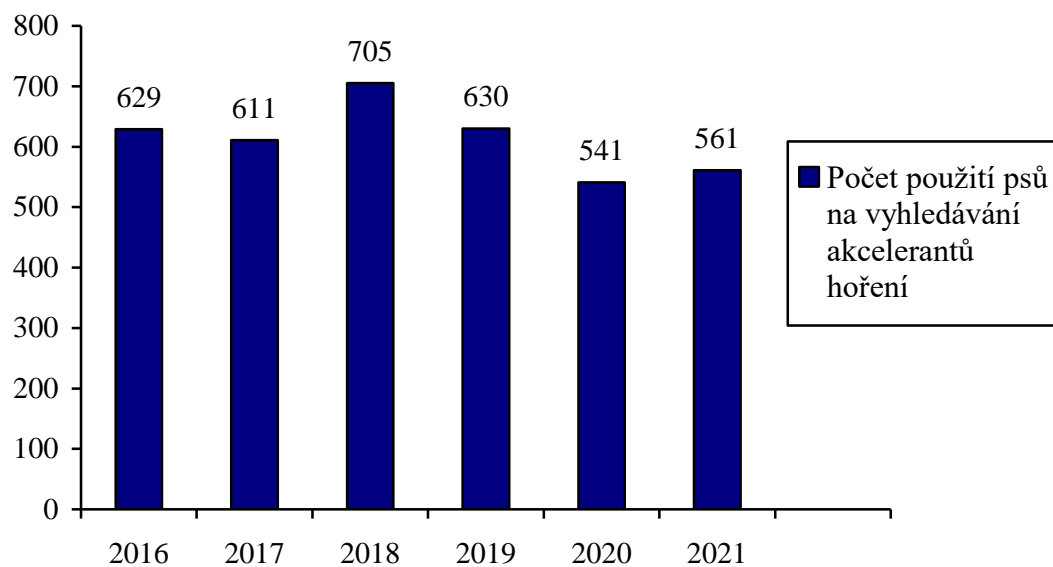
Graf 9: Upotřebitelnost výjezdových psů v letech 2016 - 2021⁹¹

Mezi lety 2016 a 2017 upotřebitelnost výjezdových psů výrazně klesla, a to o 19,4 %. V roce 2019 počet použití opět vzrostl, avšak do roku 2021 opět klesá. V roce 2021 klesl počet použití výjezdových psů oproti roku 2016 o 34,6 %.

⁹¹ Vlastní zdroj

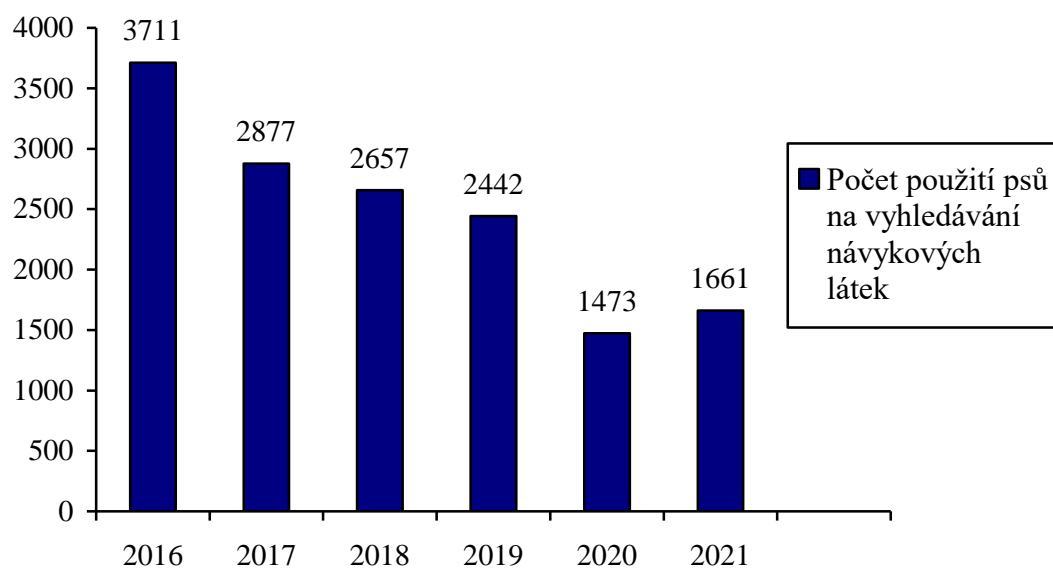
Graf 10: Upotřebitelnost psů na vyhledávání akceleraantů hoření v letech 2016 - 2021⁹²

V roce 2018 počet použití psů na vyhledávání akceleraantů hoření stoupl o 15,4 %. V ostatních letech je trend upotřebitelnosti poměrně stejný. V roce 2021 klesl počet použití psů na vyhledávání akceleraantů hoření oproti roku 2016 o 10,8 %.

⁹² Vlastní zdroj

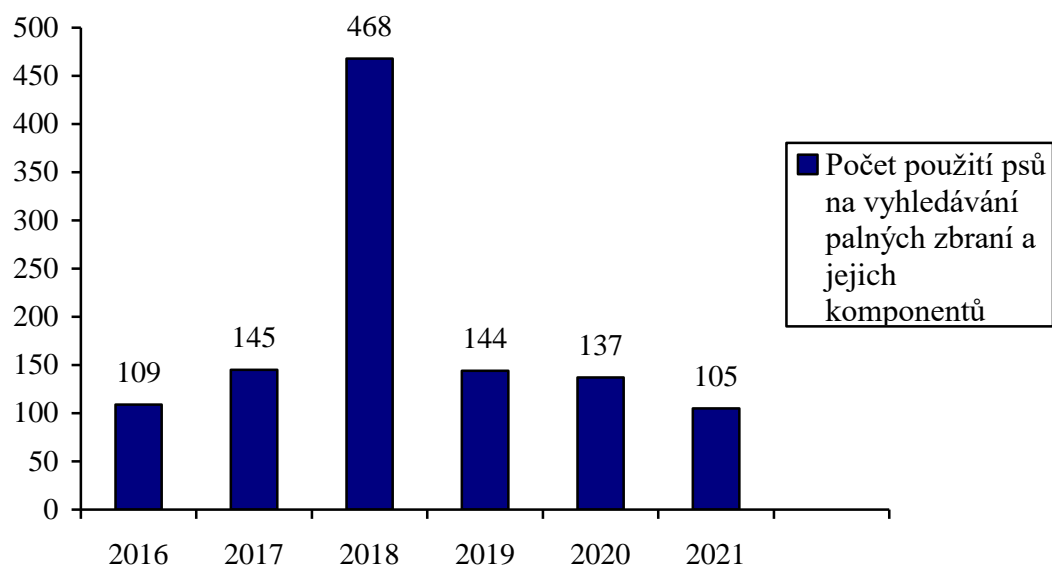
Graf 11: Upotřebitelnost psů na vyhledávání návykových látek v letech 2016 - 2021⁹³

Od roku 2016 počet použití psů na vyhledávání vyhledávání návykových látek výrazně klesá. Největší propad lze zaznamenat mezi lety 2019 a 2020, kdy upotřebitelnost klesla o 39,7 %. V roce 2021 klesl počet použití psů na vyhledávání akceleračních hoření oproti roku 2016 o 55,2 %.

⁹³ Vlastní zdroj

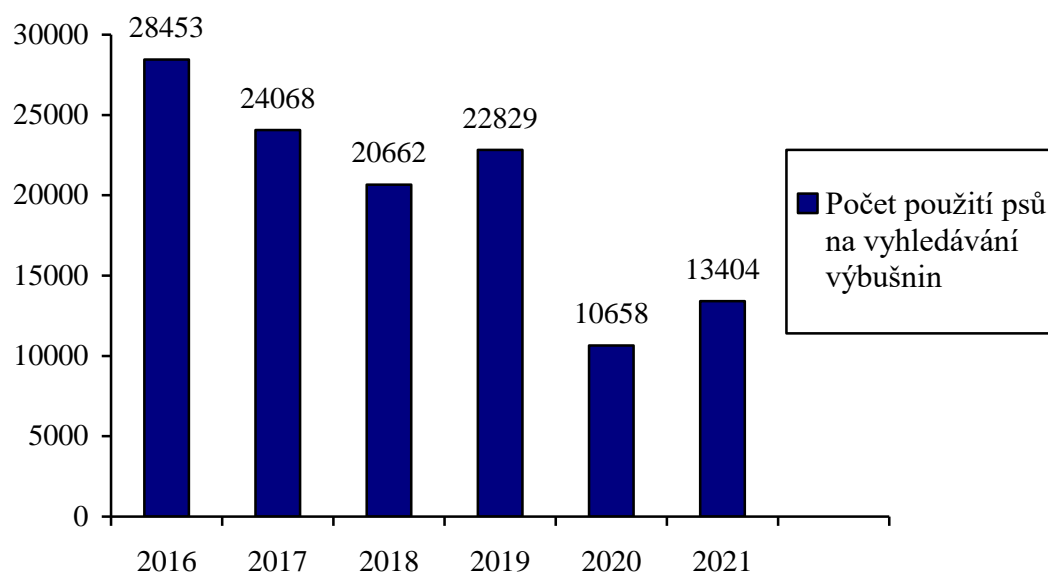
Graf 12: Upotřebitelnost psů na vyhledávání palných zbraní v letech 2016 - 2021⁹⁴

Upotřebitelnost psů specialistů na vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů je v letech 2016 a 2021 přibližně stejná. V roce 2018 však lze zaznamenat výrazný nárůst, a to o 222,8 %.

⁹⁴ Vlastní zdroj

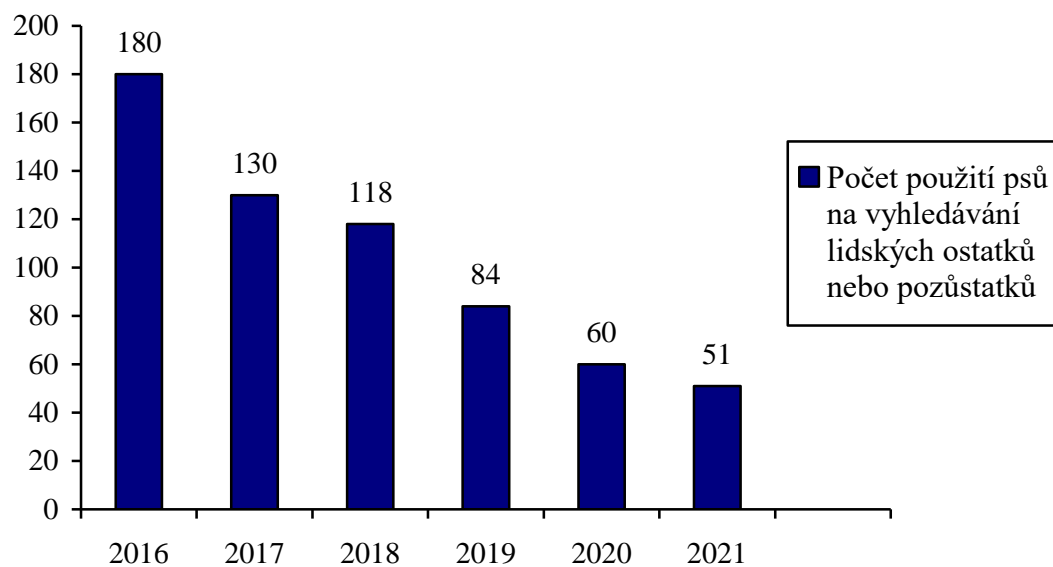
Graf 13: Upotřebitelnost psů na vyhledávání výbušnin v letech 2016 - 2021⁹⁵

Mezi roky 2016 a 2019 je upotřebitelnost psů na vyhledávání výbušnin poměrně velká. V roce 2020 lze zaznamenat výrazný pokles, a to o 53,3 % oproti minulému roku. Následně můžeme vidět mírný nárůst. V roce 2021 klesl počet použití psů na vyhledávání drog oproti roku 2016 o 52,9 %.

⁹⁵ Vlastní zdroj

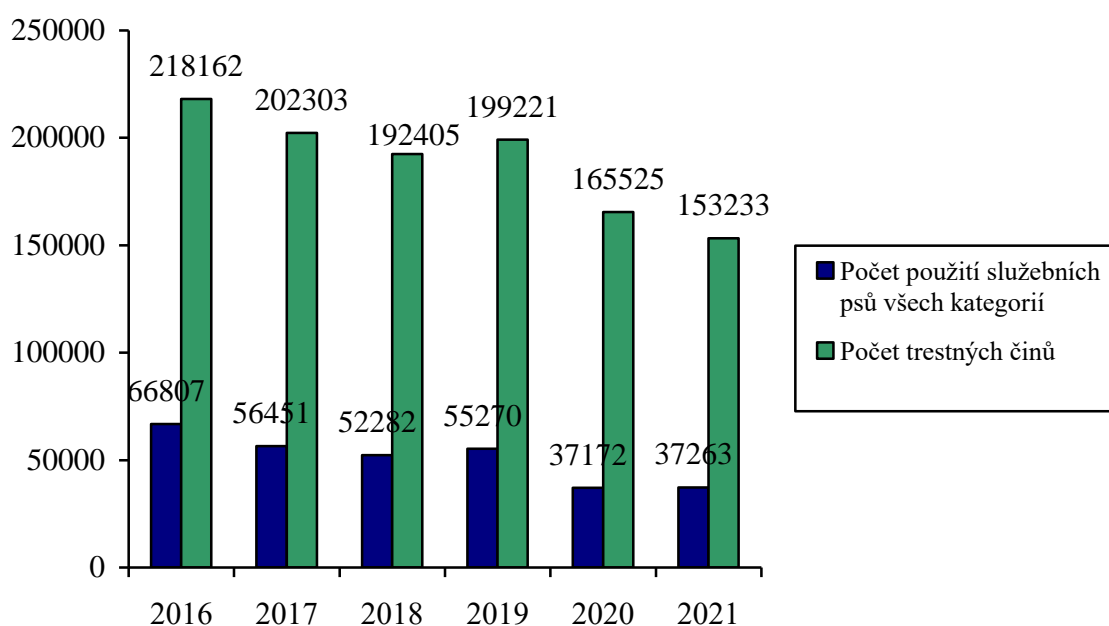
Graf 14: Upotřebitelnost psů na vyhledávání lidských ostatků v letech 2016 - 2021⁹⁶

Z grafu č. 14 lze vyčíst, že upotřebitelnost psů na vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků konstantě klesá. V roce 2021 klesl počet použití oproti roku 2016 o 71,7 %.

⁹⁶ Vlastní zdroj

Graf 15: Počet použití služebních psů⁹⁷ a celkový nápad trestné činnosti v letech 2016 - 2021⁹⁸

Z grafu č. 15 je patrné, že celkový počet trestné činnosti od roku 2016 výrazně klesl, a to o 29,8 %. Využitelnost služebních psů klesla též, a to o 44,2 %. Lze tedy říct, že i přes snížení kriminality klesá využitelnost služebních psů neúměrně více, a to o 14,4 %.

⁹⁷ Vlastní zdroj

⁹⁸ Vlastní zpracování dle Policie ČR

9.1 Výstup šetření

Šetření bylo prováděno na základě dat o evidenci činnosti služební kynologie evidované OSKH za posledních 6 let v porovnání se statistickými daty o celkové kriminalitě na teritoriálním území ČR. Z výsledku je patrné, že efektivní upotřebitelnost služebních psů Policie ČR každým rokem klesá, a pravděpodobně bude klesat i nadále. Oproti roku 2016 klesl počet použití služebních psů napříč všemi kategoriemi o 44,2 %. Pozitivní zprávou je, že celková kriminalita klesá též, ne však stejným dílem. V porovnání s kriminalitou klesla upotřebitelnost služebních psů o 14,4 % více. Největší propad lze evidovat u kategorie psů specialistů na vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků, kde upotřebitelnost klesla o 71,7 %. Naopak nejmenší pokles lze evidovat u psů na vyhledávání akceleraantů hoření, kde počet použití klesl v roce 2021 oproti roku 2016 o pouhých 10,8 %. Lze tedy předpokládat, že konkrétně tato kategorie bude mít i v budoucnu své nenahraditelné uplatnění. Co se týče personální stránky je patrné, že počet psovodů v posledních letech mírně stoupá, a to až do roku 2020. V roce 2021 ukončilo služební poměr 11 psovodů. Pozitivní však je, že oproti roku 2016 je u Policie ČR o 54 psovodů více.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo primárně formou historické retrospektivy primárně teoreticky demonstrovat základní pojmosloví, vývoj služební kynologie Policie ČR a východiska zkoumané tématické oblasti. V intencích užšího teoreticko-praxeologického vhledu bylo dále, primárně formou důkladné rešerše dostupných odborných zdrojů, přiblížit důvodnost výběru plemene služebních psů, problematiku výchovy a výcviku, jejichž cílem je efektivní upotřebitelnost služebních psů v terénu. Všechny tyto cíle byly naplněny ve věcné části práce.

Vedlejším cílem práce bylo formou kvalitativně a kvantitativně využitých výzkumných metod, tj. řízených polostrukturovaných rozhovorů a statistického šetření se zaměřením na možné prognostické faktory determinovat možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR všech kategorií. Tento cíl byl v empirické části práce naplněn, přičemž výstupy byly uvedeny ve shrnutí rozhovorů a výstupu šetření.

Práce byla rozdělena do několika hlavních kapitol a k nim navazujících subkapitol, které chronologicky korespondují s postupem výcviku, a to od převzetí psa, až po složení závěrečné zkoušky pro zařazení psa do kategorie. V první kapitole byly připomenuty nejdůležitější události, formující služební kynologii v ČR do podoby, kterou známe dnes. Následně byla přiblížena problematika výběru štěňat pro výcvik a některá nejčastěji volená plemena. Dále byla demonstrována základní metodika výchovy, stopování a výcviku samotného, včetně jeho fyziologických základů. V závěru věcné části práce byly demonstrovány podmínky, které musí výjezdový pes splnit, aby mohl být upotřeben v terénu. Následně byly uvedeny možnosti využití služebních psů napříč všemi kategoriemi.

Počátky kynologie v ČR sahají až do 14. století, kdy naše země byly oblíbenou loveckou destinací. Tehdejší král Karel IV. proto nechal vybudovat na hradě Karlštejn první známý psinec, kde se mu lovcí staral o chov loveckých psů. S kriminalistikou se tento obor však setkává až o mnoho déle, a to v roce 1909, kdy bylo díky Theodoru Rotterovi poprvé schváleno užití služebních psů četnictvem.

V současnosti má již tento obor své bezesporu nenahraditelné uplatnění, a to hned v několika kategoriích. Policie ČR rozlišuje celkem 7 kategorií služebního použití psa, ty však lze sloučit do 3 hlavních. Psi hlídkoví, všestranní a psi specialisté. Hlídková činnost souvisí převážně s ostrahou objektů, zajišťování bezpečnosti osob, majetku

a veřejného pořádku. Všestranní neboli psi kategorie V – výjezdoví jsou upotřebitelní mnoha způsoby, a to jak na obraně, tak na pachové práci. Jejich činnost souvisí s především s plněním úkolů policejních orgánů v trestním řízení. Poslední kategorií jsou psi specialisté, kterými jsou psi na vyhledávání akceleraantů hoření, vyhledávání návykových látek, vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů, vyhledávání výbušnin a vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků.

Jak již bylo zmíněno, výzkumné otázky v empirické části práce byly zaměřeny především na prognostické faktory determinující možný vývoj celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů. Většina respondentů se domnívá, že upotřebitelnost služebních psů přinejmenším neklesá. Ve svých odpovědích nejčastěji uváděli, že především pachové práce jsou i přes veškeré nové technologie zcela nenahraditelné. S nenahraditelností pachových prací nelze než souhlasit. Bylo zjištěno, že především možnosti výcviku vtiskávání pachů mohou být ve své podstatě zcela neomezené. Tedy pokud je vtiskávaný pach dostatečně individuální, aby jej pes zvládl od ostatních pachů vyselektovat a rozpoznat.

Následně bylo provedeno statistické šetření, jehož cílem bylo na základě evidence činnosti služební kynologie evidované OSKH v rámci teritoriálního území ČR za posledních 6 let v porovnání s celkovou kriminalitou z rozhovorů získané teze ověřit. Z výsledků je patrné, že i přes nenahraditelnost pachových prací, trend celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů značně klesá. Největší pokles lze zaznamenat u kategorie vyhledávání lidských ostatků nebo pozůstatků, kde upotřebitelnost klesla o alarmujících 71,7 %. Naopak nejvíce udržitelným zaměřením se zdá být vyhledávání akceleraantů hoření, kde upotřebitelnost klesla o pouhých 10,8 %. Porovnáván byl i celkový pokles kriminality, avšak upotřebitelnost služebních psů klesla v posledních letech neúměrně více, a to o 14,4 %. V roce 2021 lze v porovnání s rokem 2016 zaznamenat pokles celkové efektivní upotřebitelnosti služebních psů Policie ČR napříč všemi kategoriemi o 44,2 %.

Služební pes má v rámci jeho využití u tzv. „silového“ bezpečnostního sboru zcela jistě své nezastupitelné místo. Na základě provedeného empirického šetření lze však říct, že časem pravděpodobně některé kategorie, mimo pachových prací, své efektivní upotřebení v terénu přinejmenším částečně ztratí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ALDERTON, David. *Jak porozumět svému psovi*. Říčany u Prahy: Junior, 2005. ISBN 80-7267-169-3.
2. EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018. ISBN 978-80-206-1705-7.
3. ENSMINGER, John J. *Police and Military Dogs: Criminal Detection, Forensic Evidence, and Judicial Admissibility* [online]. Boca Raton: CRC Press Taylor & Francis Group, 2012 [cit. 2021-10-15]. ISBN 978-1-4398-7240-6.
4. GERRITSEN, Resi a Ruud HAAK. *K9 PERSONAL PROTECTION: A Manual for Training Reliable Protection Dogs*. Second edition. Canada: Brush Education, 2014. ISBN 978-1-55059-588-8.
5. HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa služební a pracovní plemena*. Praha: Naše vojsko, 1979.
6. HRUŠOVSKÝ, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. Praha: Naše vojsko, 1984. Knižnice Svazarmu (Naše vojsko). ISBN 28-112-84.
7. KLIMEŠOVÁ, Martina. *Čtyřnohý kamarád, aneb, Pozitivní motivace v praxi*. Česko: [b.n.], 2010.
8. KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. Praha: Naše vojsko, 1963. Knižnice Svazarmu (Naše vojsko). ISBN 28-007-63
9. KRAJNÍK, Václav, Vladimír ĎURIŠIN, Marián KOZÁK, František BOHRN a kolektiv. *Policijní kynológia: Učebnica Policijnej kynológie pre študentov Akadémie Policijného zboru v Bratislave*. Bratislava: Akadémia policijného zboru, 2009. ISBN 978-80-8054-476-8.
10. MATOUŠEK, Václav. *Policejní pes, jeho výchova a výcvik pro ochranu i policejní službu*. Praha: A. Neubert, 1922.
11. ROUSSELET-BLANC, Pierre. *Pes: velká obrazová encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 1999. ISBN 80-7237-215-7.
12. RULC, Jiří, Juraj ŠTAUDINGER a Peter NEVOLNÝ. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014. ISBN 978-80-904210-8-0.

13. SCHWARTZOVÁ, Charlotte. *Výchova štěněte*. [Praha]: Fortuna Libri, 2007. ISBN 978-80-7321-357-2.
14. ŠČUČKA, Jiří. METODIKA – Základy výcviku stopování metodou pachových čtverců 1. díl. *Psí sporty*. 2010a, 76-79. ISSN 1802-1867.
15. ŠČUČKA, Jiří. METODIKA – Základy výcviku stopování metodou pachových čtverců 2. díl. *Psí sporty*. 2010b, 76-78. ISSN 1802-1867.
16. SKÁLOVÁ, Markéta. *Výchova a výcvik psa: praktické rady pro začínající i zkušené chovatele doplněné barevnými fotografiemi Michaela Fokta a ilustracemi Petry Nerandžičové*. Ilustroval Petra NERANDŽIČOVÁ. Praha: Vašut, 2007. Jak na to (Jan Vašut). ISBN 978-80-7236-397-1
17. ŠTŮLA, Josef. *Výcvik psa*. Praha: Naše vojsko, 1953.

Elektronické zdroje

1. KRANÁTOVÁ, Michaela. *Kynologie ve službách ozbrojených sborů v České republice* [online]. Praha, 2001 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-index.php>. Bakalářská práce. Policejní akademie ČR. Katedra policejních činností. Vedoucí práce Pplk. Mgr. Zdeněk Chmela.
2. PLESANKA, Jan. Prozatímní učebnice o výchově a výcviku služebního psa ve Veřejné bezpečnosti: Fyziologie vyšší nervové činnosti psa. *Cz-pes.cz* [online]. 01.04.1971 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-ucebnice-tvnc.php#FYZIOLOGICKE>
3. TICHÁ, Vladimíra. *Kynologie v České republice. Českomoravská kynologická unie* [online]. 01.01.2010 [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: <https://www.cmku.cz/cz/detail-clanku/kynologie-v-ceske-republice-120>

Seznam zkratek

CNS – centrální nervová soustava

ČR – Česká republika

OSK – oddělení služební kynologie

OSKH – odbor služební kynologie a hipologie

PČR – Policie České republiky

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. 1: Počet psovodů a služebních psů na OSK mezi lety 2016 - 2021	61
Tab. 2: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2016 – 31. 12. 2016.....	63
Tab. 3: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2017 – 31. 12. 2017.....	65
Tab. 4: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2018 – 31. 12. 2018.....	67
Tab. 5: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2019 – 31. 12. 2019.....	69
Tab. 6: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2020 – 31. 12. 2020.....	71
Tab. 7: Evidence činnosti služební kynologie za období 1. 1. 2021 – 31. 12. 2021	73

Seznam grafů

Graf 1: Počet psovodů a služebních psů na OSK mezi lety 2016 - 2021	62
Graf 2: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti za rok 2016.....	64
Graf 3: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti za rok 2017.....	66
Graf 4: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti za rok 2018.....	68
Graf 5: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti za rok 2019.....	70
Graf 6: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti za rok 2020.....	72
Graf 7: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti za rok 2021.....	74
Graf 8: Upotřebitelnost hlídkových psů v letech 2016 - 2021	75
Graf 9: Upotřebitelnost výjezdových psů v letech 2016 - 2021.....	76
Graf 10: Upotřebitelnost psů na vyhledávání akceleračních hoření v letech 2016 - 2021	77
Graf 11: Upotřebitelnost psů na vyhledávání návykových látek v letech 2016 - 2021	78
Graf 12: Upotřebitelnost psů na vyhledávání palných zbraní v letech 2016 - 2021	79
Graf 13: Upotřebitelnost psů na vyhledávání výbušnin v letech 2016 - 2021	80
Graf 14: Upotřebitelnost psů na vyhledávání lidských ostatků v letech 2016 - 2021.....	81
Graf 15: Počet použití služebních psů a celkový nápad trestné činnosti v letech 2016 - 2021...	82

Přílohy

Příloha 1: Přepis rozhovoru – respondent č. 1.

1. Můžete mi krátce povědět něco o sobě? Jak se jmenujete, jaká je Vaše hodnost, Vaše specializace...?

Respondent si přál vést rozhovor anonymě, proto byla otázka č. 1 vynechána.

2. Jak dlouho děláte práci psovoda u Policie?

„Ted' aktuálně dělám psovoda 2 roky. Předtím už jsem ho dělal v minulosti, ale měl jsem u Policie takovou několikaletou pauzu, protože jsem odešel do soukromýho sektoru. Tam jsem se sice taky zabýval bezpečností, taky jsem se motal okolo psů, ale vyloženě práci psovoda jsem nedělal.“

3. Co vás k práci v oboru služební kynologie přivedlo?

„Co mě k tomu přivedlo? Přivedlo mě k tomu to, že 40 let dělám psy. Cvičím, chovám, na všech možných úrovních závodím, takže psi mě provází prakticky celý můj život, zhruba od 16 let.“

4. Jaké služební psy zrovna cvičíte?

„Německý ovčáky, po různých pokusech už s ničím jiným nedělám.“

5. Je běžné, že má jeden psovod na starosti více psů?

„Jako běžný... Není to nic výjimečného, ale nemusí to tak být nutně. Hlavně třeba se to týká psů specialistů jako jsou „bombaři“, jako jsou „drogaři“ tak tam některý ty specializace se špatně kombinují, takže tam psovod má třeba dva, tři psy. Potom je běžný, že má jednoho ve výkonu a jednoho má v přípravě.“

6. Jak probíhá výběr štěňat pro policejní výcvik? Jsou nějaká plemena upřednostňována?

„Heleďte, Policie České republiky má jednak vlastní chov, jo... Bejvala chovatelská stanice Policie v Domažlicích, ta už je zrušená, ted' to dělají Prackovice. Tam se odchovávají přímo štěňata pro Policii, ale zrovna tak funguje to, že se psi vykupují. U těch štěňat, který jsou z té chovky, tak tam vlastně první povahovej test je v těch šesti měsících, jo, kde ten pejsek není podrobenej žádnýmu tlaku jakože ze strany třeba figuranta. Tam jde čistě o to, jak se projevuje v běžném provozu, v hromadnej dopravě, na různých površích, v různým prostředí, jo a potom se na tom psovi nějakým způsobem staví dál.“

Pokud se jedná o psi, který jsou vykupovaný z civilního sektoru, tak tam už samozřejmě ta prověrka tý povahy toho psa je už poněkud nárošnější. “

7. Od převzetí štěněte, jak dlouho trvá, než je pes připraven složit zkoušku dle zkušebního řádu Policie ČR a může být upotřeben v terénu?

„Heleďte, to je taky. Je to individuální, záleží na psu. Záleží na psovodovi, jakým způsobem cvičí, jak ho vede. Záleží na psovi, jak rychle to do sebe dokáže všechno prostě dostat, ne každé pes je schopnej výcviku stejně rychle. Ale řeknu to takhle: pokud to připravujete od malička od štěňátka, to znamená od těch dvou měsíců, třech měsíců věku. Tak zhruba v těch patnácti měsících, kdy je teda věková hranice pro skládání tý zkoušky, tak zhruba v tý době, je pes schopnej tu zkoušku splnit. Takže od štěněte řekněme rok příprava ke složení zkoušky, aby ten pes mohl do výkonu. Já třeba teď jsem si bral psa starýho 20 měsíců do služby, a připravil jsem ho ke zkoušce za půl roku. Ale, pořád je tam jedno „ale“, zkouška je pořád jenom zkouška. Ten pes splní nějaký podmínky, ale ta zkouška je pořád jenom modelová situace. Takže ne každé pes, kterej složí zkoušku je reálně schopnej obstát i v tom přímým výkonu služby na tý ulici. “

8. Ať už jde o vyhledávání ztracených osob, nebo o ukončení výtržností, či rvaček, využití kynologie je velice všestranné. Napadá Vás, v čem je policejní kynologie opravdu nenahraditelná, či jaké jsou nejsilnější stránky tohoto oboru?

„No, co je úplně nenahraditelný, to jsou čichový schopnosti psa. Tam prostě neexistuje žádný jinej způsob detekce, jo prostě ti psi se využívají na vyhledávání osob, ale nejen, ale jak už jsem říkal: střelivo, výbušniny, drogy, tabák, ale nově třeba i vyhledávání ohnisek požárů. Jsou to psi, který dokážou zjistit vlastně látku, kterou byl ten požár založenej, kde vzniknul, prostě ty čichový schopnosti těch psů jsou opravdu nenahraditelný. To vám nenahradí žádný detektor. “

9. V čem naopak shledáváte nejslabší stránky policejní kynologie v ČR? Myslíte si, že současné kynologii něco schází?

„Současný kynologii nejmíschází dostatek kvalitních instruktorů, figurantů a lidí, který by měli vůli se tím zabývat, protože kynologie to je spousta práce i ve svém volným čase. Vlastně ta práce nikdy nekončí, jo. Pes prostě není auto, který zaparkujete večer do garáže, a necháte ho tam stát, dokud ho znova nepotřebujete. “

Napadají Vás ještě nějaký další slabý stránky, kromě toho, že je nedostatek lidí?

„Myslíte v tom pracovním využití? Heleďte, slabý stránky... já bych ani neřekl slabý stránky, spíš jsou činnosti, nebo oblasti, kde třeba využití toho psa není třeba úplně vhodný, jo. Určitě třeba není úplně vhodný využívat psi k běžný hlídkový činnosti, což se po policistech a strážnících často chce, protože dost velký podíl veřejnosti na to nereaguje úplně pozitivně. Prostě ta nálada ve společnosti je taková, že ozbrojený složky snad vyjma armády nejsou vnímány úplně dobře, a když ještě potom vyrazí do města policajt se psem, tak už ty lidi z toho mají pocit jako kdyby byly příliš střežený. Jinak úplně slabinu vyloženě nikde nevidím, jo. Protože když je to cílený správným směrem, tak ten pes je vždycky pomoc. Ať už třeba z hlediska toho, co je schopnej dělat třeba v těch pachovkách, ale i třeba jako psychologická podpora třeba při obnovování veřejného pořádku při nějakým rušení, rvačky a podobný záležitosti. Ten pes tam prostě svou práci odvede vždycky.“

10. Chtěl byste na současném stavu policejní kynologie v ČR něco změnit?

„No, to víte, že jo (smích). Heleďte těch věcí by byla spousta, ale co je asi úplně největší bolest, tak prostě ta kynologie, byť má svojí nezastoupitelnou roli v ozbrojených složkách, tak si myslím, že je furt taková trošku „popelka“, jo prostě trochu víc podpory, trochu víc finančních prostředků. Ani ne tak ve formě platů, ale spíš víc možností toho výcviku a možnost tréninku reálných situací.“

11. S vývojem společnosti a nových technologií se mění i způsob páčání trestné činnosti. Jak toto ovlivňuje vývoj policejní kynologie? Vznikají tím i nové příležitosti pro upotřebení služebních psů?

„Já si myslím, že ty nové technologie jako nijak na překážku, nebo žádným zásadním způsobem jako neovlivňují tu kynologii služební, jo. Protože to využití psů je dost specifický, vlastně díky tomu, čeho ten pes je a není schopnej. A to se prostě nikdy měnit nebude. Prostě ty psi jsou využívány jako hlídkaři, jako specialisti na pachový práce, a s tím žádný technologie prostě namají co dočinění. To žádná technologie nezmění.“

12. Vznikají v poslední době nějaké nové výcvikové metody? Pokud ano, můžete říci které?

„Výcvikové metody se mění téměř z měsíce na měsíc, jo. Od výcvikových metod, který se používali ještě v dobách hluboký totality a svazarmu, až po výcvikové metody pomocí pozitivní motivace, jo, ale vždycky je to o zvířeti. Já samozřejmě mám nějaký své zažitý výcvikové metody, ale nebráním se ani novejm věcem. Ono vždycky člověk musí vyzkoušet, co na jakýho pejska prostě funguje, no. Ale výcvikové metody se samozřejmě vyvíjí.“

A napadne Vás nějaká konkrétní, co je třeba teď trendem u Policie?

„Heleďte u Policie, třeba hlavně u těch specialistů se hodně využívá právě ty pozitivní motivace, která dřív byla taková dost upozaděná. V minulosti se nejvíc využívala takzvaná „kontrastní výcviková metoda“, což v praxi znamená, že vy jste toho psa nějakým způsobem více, či méně nějakým způsobem přinutil k něčemu co jste od něj chtěl, a když to splnil, tak následovala nějaká top odměna, díky kterej ten pes potom ten výsledek byl pro něj jako příjemnější. Prostě to donucení se kompenzovalo tím, že prostě následovalo něco příjemnýho. Ale dneska vlastně ty pozitivní metody výcviku jsou založený na tom principu, že vy vlastně toho psa k ničemu nenutíte, a odměňujete jenom žádoucí chování. Prostě, ten pes nějakým způsobem samostatně pracuje, chová se naprosto přirozeně, a ve chvíli, kdy on udělá to, co vy chcete aby udělal, aniž byste mu to velel, nebo ho k tomu jakýmkoliv způsobem vedl, tak ho odměníte. A tím vlastně upevňujete pozitivní metodou to žádoucí chování. Zároveň upevňujete vztah toho psa s psovodem. Každá forma donucení při výcviku nezbytně narušuje vztah psa a psovoda, to je jasný.“

13. Je možné, že nové technologie policejní kynologii natolik ohrozí, že například některá zaměření úplně zaniknou?

„Nejspíš ne. Jak jsem říkal, třeba ty pachový práce jsou prostě nenahraditelný.“

- 14. Narazil jsem na článek, který uvádí, že existují psi specialisté, kteří dokážou díky specifickému prvku používaném při výrobě datových nosičů taková zařízení vyhledávat. Takový pes poté velice usnadňuje například domovní prohlídky, kde data ukrytá na discích mohou sloužit jako důkazní materiál. Pro mě osobně toto dalo pachovým pracím docela nový rozměr. Co si o tom myslíte?**

„Jasně, heled'te není to v žádném případě vyloučený. Já jsem se s tím v Český republice ještě nikde nesetkal, ale rozhodně nemůžu říct, že je to vyloučený, protože jako psi dokážou detekovat střelnej prach, jako dokážou detekovat vlastně stopový množství jakýhokoliv pachu. Tak jsem přesvědčen, že dokážou detekovat třeba i prvek, kterej je použitěj při výrobě nějakýho toho nosiče dat, jo a dokážou ho tím pádem označit. Oni označí každej nosič dat, kterej ten prvek obsahuje. Nemusí jít zrovna nutě o kyberzločin, ale samozřejmě se to dá využít, že jo. Takže ano, určitě je to možný. Zrovna tak jako je možný, že pes dokáže detekovat covid pozitivního člověka, tak určitě dokáže identifikovat nosič, kterej obsahuje určitej prvek použitěj při výrobě.“

- Takže se dá říct, že ten pes se dá naučit vyhledávat v podstatě na cokoliv?**

„Přesně tak.“

- Myslíte si, že to má nějaký omezení, kde už jsou ty hranice, co se ten pes prostě naučit nezvládne?**

„Heled'te, vždycky se v určitý době objeví názor, že už je konec, že dál už to nejde. A nakonec vždycky přijde někdo, ať už u nás, nebo v zahraničí, kdo ukáže, že ještě o kousek to jde. Spíš je to o tom, jaký množství toho pachu ten pes dokáže ještě detekovat. A to je neměřitelná veličina.“

- 15. Myslíte si, že je současný stav a způsob vzdělávání policejních kynologů dostatečný?**

„No, chtělo by to trošku víc. Třeba zrovna co se týče těch novejch výcvikovejch metod, tak si myslím, že v mnoha případech, kdyby ti psovodi do toho nebyli „blázni“, a kdyby si nedoplňovali vzdělání samostudiem, tak si myslím, že by v mnoha případech pohořeli.“

- 16. Pokud jde o shromažďování důkazních materiálů, či metodu pachové identifikace, shledáváte roli služebního psa v objasňování trestných činů za nenahraditelnou?**

„No rozhodně, to víte, že jo.“

17. Jak dlouho trvá služební stav psa? A jaké jsou nejčastější příčiny vyřazení psa ze služby?

„Heleďte, je to zase samozřejmě individuální a záleží na tom psovi. Stejně, jako někdo je schopný fungovat do osmdesáti a někdo je v padesáti „mrtvej“. Ale taková ta hranice pro služebního psa se považuje 8 let věku. Záleží samozřejmě taky, jestli je to pes hlídač, jestli je to specialista, pachovkář, jo. Třeba u těch pachovek můžou úplně úspěšně krásně pracovat i desetiletý psi. Naopak u těch pachovek je to spíš žádoucí, třeba u toho vyhledávání vzorků, protože už má přeci jen trochu klidnější projev, je soustředěnější a víc se koncentruje třeba na rozdíl od tříletýho šílence.“

- 1. Můžete mi krátce povědět něco o sobě? Jak se jmenujete, jaká je Vaše hodnost, Vaše specializace...?**

„nprap. Simona, psovod specialista na vyhledávání drog a zbraní.“

- 2. Jak dlouho děláte práci psovoda u Policie?**

„Hele u policie rok a něco, a u vojska 16 let.“

- 3. Co vás k práci v oboru služební kynologie přivedlo?**

„No to, že jsem dělala psi od malička, a víceméně když jsem se rozhodovala co dělat, tak jsem chtěla zůstat u psů. Takže jsem nastoupila do armády. Pak jsem se přestěhovala, takže jsem musela změnit uniformu a šla jsem k polici.“

- 4. Jaké služební psy zrovna cvičíte?**

„Teď zrovna toho německýho ovčáka na vyhledávání zbraní.“

- 5. Je běžné, že má jeden psovod na starosti více psů?**

„Je to běžný, protože jsou vlastně psovodi, který mají... Já třeba já mám dva v jednom. To znamená, že ten pes má specializaci jak na drogy, tak na zbraně, jo. Ale mohla bych mít i dva, že bych jednoho měla na zbraně a jednoho na drogy, jo. Pak jsou vlastně ještě i kluci, co mají třeba psa na drogy, na bomby, a ještě všestrannýho třeba. Takže mají tři psi, každýho na jinou specializaci.“

- 6. Jak probíhá výběr štěnat pro policejní výcvik? Jsou nějaká plemena upřednostňována?**

„Hele většinou to jsou z 90 % německý ovčáci, belgický ovčáci a teďka docela i si kluci vybírají třeba nějaký lovecký. Je tady erdel, pak jsou třeba fouskové český, jo, takže některý si vybírají i ty lovečáky.“

- 7. Od převzetí štěněte, jak dlouho trvá, než je pes připraven složit zkoušku dle zkušebního řádu Policie ČR a může být upotřeben v terénu?**

„Hele, pokud si vezmeš štěně, ať už z chovný stanice, nebo z civilu, tak vlastně kategorii může splnit ve dvaceti mesicích. To znamená, že pes může jít do kurzu dřív, jo, v osmnácti měsících může nastoupit do kurzu, ale ve dvaceti, pokud ten kurz splní, tak mu může bejt teprv zadaná kategorie. A pak už může normálně s tím psovodem jít do praxe a sloužit.“

8. **At' už jde o vyhledávání ztracených osob, nebo o ukončení výtržností, či rvaček, využití kynologie je velice všestranné. Napadá Vás, v čem je policejní kynologie opravdu nenahraditelná, či jaké jsou nejsilnější stránky tohoto oboru?**

„Nejsilnější je v pachových pracích. Třeba ta metoda pachové identifikace, tam vlastně k tomu žádný přístroj, nebo nic takovýho neexistuje. Ten pes vlastně z místa, kde byl spáchaný trestný čin, kde jsou sebrané pachové stopy a ten pes pak to rozlišuje vlastně z odebranych vzorků lidí a musí to ztotožnit dohromady, jestli tam ten pachatel byl na tom místě, nebo nebyl. A to ti prostě žádný přístroj neudělá. Musel bys dělat DNA a pak by to šlo. Ten pes je prostě schopný rozlišit individuální lidské pach, který má každý člověk jako otisky prstů. To samý vlastně pachové stopy, když se dohledává někdo, jo, z místa činu ti uteče, pes se nasadí na stopu a pes je ho schopný dohledat, že jo. Taky to ničím jiným neuděláš. Takže jakoby opravdu vlastně ty psi jsou nenahraditelný hlavně v těch pachových pracích, jo, i v těch drogách, výbušninách, nebo v něčem takovém, protože ten pes je schopný to vytáhnout třeba i přes nějakou malinkou spáru. Což ti zase ty přístroje, který jsou na ty výbušniny, nebo na tohleto, ti to chytne ze vzduchu, ale není schopný to ten přístroj vytáhnout z nějaký uzavřené věci.“

9. **V čem naopak shledáváte nejslabší stránky policejní kynologie v ČR? Myslíte si, že současné kynologii něco schází?**

„Určitě je málo zkušených lidí, no. Jinak si myslím, že další slabina je vlastně jakoby ten materiál, co dostáváme, ty psi z chovných stanic. Často to není úplně vhodný na tu práci. Je tam velké odpad těch štěňat, jo. Vlastně jako štěňátko dobrý, ale v tom roce roce a půl se s nima začne jakoby dělat, připravovat se na tu kategorii, tak prostě tam už se zjišťuje, že ty štěňata povahově, nebo zdravotně nejsou úplně způsobilý.“

Nevíš, čím je to možný, že je to takhle špatný?

„Hele, víš co. To může být už i tou základnou, že jo. Že, já nevím, je tam, plácnu 30 fen, na kterých se vlastně furt chová, nejsou ty feny úplně prověřené vlastně tou praxí, jo. Kdežto v tom civilu je většinou větší výběr, protože fen je víc, a hlavně, spoustu těch fen i vidíš, jak pracují. Takže si vybereš. Když jde o nároky, tak samozřejmě ta fena, co je na tý chovce musí splnit to samý, co musí splnit ten civilní pes, jo. Ale tam opravdu ta fena se vybere, udělá se s ní jenom ta základní zkouška, kterou musí mít do toho chovu, udělá se s ní výstava, udělá se s ní

bonitace, jo, a dál se ta fena vlastně už nijak neprověřuje. Kdežto v tom civilním sektoru ty lidi s těma zvířatama závoděj, používají je třeba i k nějaký práci, ať je to záchranářina, ať je to prostě sportovní kynologie, nebo něco. Takže vlastně to zvíře je prověřený, jestli je schopný prostě dlouhodobý zátěže, jak psychický, tak fyzický, jo, jestli je učenlivý, jestli opravdu chce pracovat, jestli má opravdu to srdíčko na ty obrany, že opravdu je schopnej dělat i těžký zákroky. Kdežto tajty chovný feny, který se jenom uchovněj nejsou prověřený ničim. Víš co, ono je to zase ta personální otázka. Kdyby na těch chovnejch stanicích byli lidi, který tomu hověj, třeba jako v civilu, tak by to zase vypadalo trošku jinak, jo. Ale tím, že vlastně prostě ty peníze tam jsou jaký tam jsou, tak ty lidi tam nechtěj, že jo. A zkušený lidi tam prostě nepůjdou, protože ta Policie je není schopná zaplatit.“

10. Chtěl byste na současném stavu policejní kynologie v ČR něco změnit?

„No já bych chtěla určitě změnit to, aby třeba ve výcvikových střediscích byli ty instruktoři o hodně líp zaplacený než běžnej policajt, protože pracujou neustále s lidma, a protože když chci mít instruktory kvalitní, který jsou schopný něco předat, tak je musím zaplatit, aby tam šli. Protože ten instruktor, byť je v šestej platovej třídě, tak je bez směnosti, a vlastně bez ničeho. Žádnej rizikáč, nebo hodně nízkěj rizikáč mají, takže vlastně pro toho člověka, kterej je zkušeněj a mohl by něco předat novým lidem, tak ten je vlastně prostě někde na OSK, bude si chodit bouchat směny a má daleko víc peněz než ten člověk, kterej prostě tady je každěj den. Vlastně chodí na osmičky, nemá volno, nemá směnost, nemá nic. Takže jsou osekany, a proč by ty lidi tam chodily, když to nemají pořádně zaplacený, a ještě vlastně musí pracovat s lidma, což je vždycky to nejtěžší, že jo.“

11. S vývojem společnosti a nových technologií se mění i způsob páchání trestné činnosti. Jak toto ovlivňuje vývoj policejní kynologie? Vznikají tím i nové příležitosti pro upotřebení služebních psů?

„Teď je spíš jakoby na vzestupu ta speciální kynologie než ta všestranná, no. Že už ty pachatelé neutikají pěšky, ale jezděj autama. Takže vyhledávání drog, výbušnin, zbraní, akcelerantů, jo. Jakoby nový výbušniny, ty peroxidy a takovýhle. Takže vlastně se pracuje na tomhleto, jestli ty psi jsou schopný to rozeznávat, nebo nejsou schopný, v jakým množství, jo, takže jakby spíš tohleto. Vlastně na těch pachových pracích, to, co ti pachatelé začnou používat, my musíme těm pejskům vtiskávat a zjistit, jestli to vlastně jsou schopný brát a vlastně vycvičit je na to. Takže vlastně to, co vznikne, ta nová situace, tak Policie se snaží reagovat.“

12. Vznikají v poslední době nějaké nové výcvikové metody? Pokud ano, můžete říci které?

„Třeba teď jak byl covid, tak se snažily udělat psi, kteří by rozeznaly ty, který mají ten covid. Nevím, jak až to bylo úspěšný, jo, ale Policie vlastně musí zkoušet takový nový způsoby využití toho psa.“

13. Je možné, že nové technologie policejní kynologii natolik ohrozí, že například některá zaměření úplně zaniknou?

„Já si myslím, že v nejbližší době určitě ne. Protože i jakoby ty psi hlídkový, jako donucovací prostředky ten pes je prostě nepřekonatelný, jo. Protože pes zašteká, zavrčí a většina lidí mu do tý huby nechce vlítnout, že jo. Takže si myslím, že určitě ne, v nejbližší době.“

14. Narazil jsem na článek, který uvádí, že existují psi specialisté, kteří dokážou díky specifickému prvku používaném při výrobě datových nosičů taková zařízení vyhledávat. Takový pes poté velice usnadňuje například domovní prohlídky, kde data ukrytá na discích mohou sloužit jako důkazní materiál. Pro mě osobně toto dalo pachovým pracím docela nový rozměr. Co si o tom myslíte?

„Hele musí bejt u tý věci, kterou ty chceš naučit toho psa hledat, tak musí mít nějaký specifický pach, jo. Pokud ten pach bude porovnatelný čemukoliv jinému, tak by ti pak značil všechno možný. Takže jakoby ty můžeš psa naučit hledat vlastně cokoliv, co má specifický pach a vlastně nevyskytuje se tak často v okolí. S těma datovejma nosičema my jsme se tady neseťkali, ale třeba ty bachaři, ty cvičej psi na vyhledávání telefonů, jo taky to jde. Co ten pes si na tom bere, nebo nebere to my nevíme, ale jsou schopný toho. Takže i ty datový nosiče můžou mít ten specifický pach a můžou ty psi toho bejt schopný. Ale musíš zjistit, co je to specifický abys mu to navtiskal.“

15. Myslíte si, že je současný stav a způsob vzdělávání policejních kynologů dostatečný?

„Není.“

16. Pokud jde o shromažďování důkazních materiálů, či metodu pachové identifikace, shledáváte roli služebního psa v objasňování trestných činů za nenahraditelnou?

„Určitě ano. O tom jsme se bavili už před tím, že jo.“

17. Jak dlouho trvá služební stav psa? A jaké jsou nejčastější příčiny vyřazení psa ze služby?

„To je taky individuální, že jo. Záleží, jak je na tom pes psychicky, zdravotně a výkonostně. Jsou psi, který jsou schopný sloužit i do jedenácti let a budou furt dávat výkony, ale jsou psi, který třeba už v 8 letech na to nemaj, jo. Anebo prostě ve čtyřech letech se mu stane zranění, nebo prostě něco a musí se vyřadit taky. Většinou jde prostě o zdravotní stav, nejčastěji prostě pohybový ústrojí chátrá.“

- 1. Můžete mi krátce povědět něco o sobě? Jak se jmenujete, jaká je Vaše hodnost, Vaše specializace...?**

„pprap., všestrannost.“

- 2. Jak dlouho děláte práci psovoda u Policie?**

„Půl roku.“

- 3. Co vás k práci v oboru služební kynologie přivedlo?**

„Vztah ke psům, a aby mě neštvalo ráno vstávat do práce, tak dělám to, co mě baví.“

- 4. Jaké služební psy zrovna cvičíte?**

„Plemeno Belgického ovčáka, 11, měsíců.“

- 5. Je běžné, že má jeden psovod na starosti více psů?**

„Určitě se začíná na jednom, a ten se potom obměňuje. To znamená, že máte psa do práce a štěně které ho potom nahradí. U specialistů je to to samé, ale ti mají třeba dvě specializace jako fety a bomby. To znamená, že se jim můžou sejít třeba i čtyři psi.“

- 6. Jak probíhá výběr štěňat pro policejní výcvik? Jsou nějaká plemena upřednostňována?**

„Nejčastější jsou německý a potom belgický ovčáci. Výběr je buď na samotném psovodovi, nebo z policejní chovky.“

- 7. Od převzetí štěněte, jak dlouho trvá, než je pes připraven složit zkoušku dle zkušebního řádu Policie ČR a může být upotřeben v terénu?**

„Pes může sloužit od 18 měsíců, kdy musí složit zkoušky. Někaký pes je schopen to udělat hned v 18 měsících jiný potřebuje více času. Průměrně je to kolem 2 let stáří.“

- 8. Ať už jde o vyhledávání ztracených osob, nebo o ukončení výtržností, či rvaček, využití kynologie je velice všestranné. Napadá Vás, v čem je policejní kynologie opravdu nenahraditelná, či jaké jsou nejsilnější stránky tohoto oboru?**

„Určitě psychologický efekt, co se týče fyzické konfrontace. Potom třeba vyhledávání osob v terénu.“

- 9. V čem naopak shledáváte nejslabší stránky policejní kynologie v ČR? Myslíte si, že současné kynologii něco schází?**

„Nemůžu posoudit vzhledem k minimální zkušenostem.“

- 10. Chtěl byste na současném stavu policejní kynologie v ČR něco změnit?**

„Povědomí pro ostatní příslušníky PČR, seznámení s tím, jak pes pracuje a kdy je to vůbec reálné ho použít. Potom určitě podmínky pro psovody po finanční stránce.“

- 11. S vývojem společnosti a nových technologií se mění i způsob páchání trestné činnosti. Jak toto ovlivňuje vývoj policejní kynologie? Vznikají tím i nové příležitosti pro upotřebení služebních psů?**

„Vznikají nové specializace jako třeba na bankovky, nebo na pašovaný zvířata“

- 12. Vznikají v poslední době nějaké nové výcvikové metody? Pokud ano, můžete říci které?**

„Výcvikových metod je nespočet. Pokud jde o zaměření, tak v Česku se policie bude zaměřovat na bankovky. Celníci už psy na ně mají.“

- 13. Je možné, že nové technologie policejní kynologii natolik ohrozí, že například některá zaměření úplně zaniknou?**

„Osobně si myslím, že psi budou mít stále své využití a v některých oborech budou stále nezastupitelný.“

- 14. Narazil jsem na článek, který uvádí, že existují psi specialisté, kteří dokážou díky specifickému prvku používaném při výrobě datových nosičů taková zařízení vyhledávat. Takový pes poté velice usnadňuje například domovní prohlídky, kde data ukrytá na discích mohou sloužit jako důkazní materiál. Pro mě osobně toto dalo pachovým pracím docela nový rozměr. Co si o tom myslíte?**

„Neslyšel jsem o tom, ale možné to je. Pokud je něco specifického, co se používá pouze při výrobě určité věci a dá se to psovi navtiskat, tak si myslím že se dá vycvičit téměř na jakýkoliv pach.“

15. Myslíte si, že je současný stav a způsob vzdělávání policejních kynologů dostatečný?

„Základní ano. Každopádně každý psovod by se měl sám vzdělávat. Na každého psa funguje jiná forma výcviku, takže psovod se vzdělává hlavně životem se psem.“

16. Pokud jde o shromažďování důkazních materiálů, či metodu pachové identifikace, shledáváte roli služebního psa v objasňování trestných činů za nenahraditelnou?

„Ano.“

17. Jak dlouho trvá služební poměr výjezdového psa? A jaké jsou nejčastější příčiny vyřazení psa ze služby?

„Poměr trvá do té doby, dokud pes může sloužit. To znamená, že průběžně složí zkoušky. A dokud může fyzicky, takže průměrně asi 8-9 let. Někdo méně, někdo dýl. Důvod vyřazení je většinou zdravotní, či stáří.“

1. Můžete mi krátce povědět něco o sobě? Jak se jmenujete, jaká je Vaše hodnost, Vaše specializace...?

„Jsem ppor. Bc. Václav Prášil a působím jako vedoucí skupiny základních kynologických činností Rokycany, odbor služební kynologie Plzeň, Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje a moje specializace je výjezdový psovod.“

2. Jak dlouho děláte práci psovoda u Policie?

„Jeden rok jsem ustanovený jako vedoucí a 7 předchozích let jsem byl psovod. Dalších 6 let před tím jsem pracoval na obvodním oddělení policie.“

3. Co vás k práci v oboru služební kynologie přivedlo?

„Už když jsem nastoupil k policii na obvodní oddělení, tak jsem se věnoval soukromě chcete-li civilně sportovní kynologii, a to asi od svých 16 let. Proto jsem směřoval ke služební kynologii i v rámci policie.“

4. Jaké služební psy zrovna cvičíte?

„Aktuálně mám služebního psa Německého ovčáka s platnou kategorií V, a druhého Německého ovčáka, kterého teprve připravuji, a to některému z mých kolegů v kraji. Před tím jsem měl služebního Belgického ovčáka, tedy stále mám, ale už je vyřazený a jak říkám hlídá mi grunt.“

5. Je běžné, že má jeden psovod na starosti více psů?

„U výjezdových a hlídkových psů to až tak běžné není, jen v případě, že váš parťák již dosahuje pokročilého věku, tak si připravujete do služby štěně. Další výjimku tvoří psovodi, kteří dělají tzv. předvýchovy, ti mají i více štěňat, které připravují pro své kolegy. Psovodi, kteří mají více psů, jsou především tzv. psovodi specialisté, kteří mají psa na vyhledávání omamných a psychotropních látek a na vyhledávání výbušnin současně a když vezmeme v potaz, že budou oba psi starší, tak se jim s mladými štěňaty sejdou i 4 psi.“

6. Jak probíhá výběr štěňat pro policejní výcvik? Jsou nějaká plemena upřednostňována?

„Výběr štěňete není jednoduchá věc, musíme při výběru vědět, jestli chceme štěně pro výcvik speciálních kynologických činností nebo pro všestranný výjezdový či hlídkový výcvik nebo potažmo na výcvik pro metodu pachové identifikace. Pro každou tuto činnost se vybírá pes s povahovými vlastnostmi, které jsou potřebné pro danou činnost. Další podstatná věc je ta, že tyto povahové vlastnosti úplně nepoznáme při prvotním výběru štěňete, tyto vlastnosti se mohou projevit v období

vtiskávání, a to zhruba do věku 6 měsíců, kdy je třeba případně přehodnotit vybranou činnost pro dané štěně za jinou, na kterou se bude více hodit. Nicméně v předurčení povahových vlastností nám velmi pomáhá rodokmen štěněte, kdy jsou sledovány jednotlivé linie, podle kterých se vybírá pes a fena na budoucí krytí a toto nám pomáhá vybírat pravděpodobně vhodná štěňata pro policejní výcvik. Co se týká upřednostnění, tak v podstatě si psovod může do služby připravit jakékoliv plemeno, které tedy následně získá kategorii nebo atest ve výcvikovém středisku policie. Nicméně s nároky, jaké jsou kladeny na služební psy, tak jsou víceméně upřednostněni Němečtí ovčáci a Belgičtí ovčáci. Co se týká specializovaných kynologických činností, tak je to obdobné, ale zde se najde i pár loveckých plemen psů, kteří slouží s atestem.“

7. Od převzetí štěněte, jak dlouho trvá, než je pes připraven složit zkoušku dle zkušebního řádu Policie ČR a může být upotřeben v terénu?

„Pokud budu chápat vaši otázku, tak že si cca. v 8 týdnech přeberu štěně z chovatelské stanice a budu ho připravovat na kategorii, tak tuto kategorii mohu podle zkušebního řádu složit v 18 měsících věku psa. Nicméně toto je velmi zavádějící, protože je to velmi individuální u každého psa, některý pes je tzv. zralý dřív některý později, na toto je třeba opravdu individuálního přístupu, protože neuváženým krokem, kdy budu mladého nevyzrálého psa tlačit do složení kategorie, můžu nenávratně poškodit jak psychiku, tak celkovou chuť do práce, jak říkáme, můžeme ho „zlomit“.“

8. Ať už jde o vyhledávání ztracených osob, nebo o ukončení výtržností, či rvaček, využití kynologie je velice všestranné. Napadá Vás, v čem je policejní kynologie opravdu nenahraditelná, či jaké jsou nejsilnější stránky tohoto oboru?

„Omlouvám se, ale na tuto otázku úplně nevím, co bych vám odpověděl, z mé profesní strany je tak nějak špatně položená. Co se týká nenahraditelnosti, tak k tomu vám mohu jen říct, že nejspíš nikdy nedokážeme nahradit diferenciaci pachu, kterou umí pes a dokáže nejen tento pach rozlišit, ztotožnit a následně označit, ale i sledovat pachovou stopu položenou v podstatě na jakémkoliv terénu. Ještě mě napadlo, že v podstatě nenahraditelný je psychologický efekt, který umí služební pes vytvořit svým projevem proti osobám narušujícím veřejný pořádek.“

- 9. V čem naopak shledáváte nejslabší stránky policejní kynologie v ČR? Myslíte si, že současné kynologii něco schází?**

„Víte, za nejslabší stránku kynologie považuji to, že nemám jednoho čtyřnohého parťáka na celý život. Je to ta nejhorší věc, kterou psovod zažívá, když ho opustí do psího nebe za policejní kariéru několik čtyřnohých parťáků. Jestli kynologii něco schází? To je jako všude, v každém zaměstnání, ale za mě osobně jsou to v Plzeňském kraji jen drobnosti, myslím, že nám, respektive mně nic neschází.“

- 10. Chtěl byste na současném stavu policejní kynologie v ČR něco změnit?**

Respondent na tuto otázku neodpověděl.

- 11. S vývojem společnosti a nových technologií se mění i způsob páchaní trestné činnosti. Jak toto ovlivňuje vývoj policejní kynologie? Vznikají tím i nové příležitosti pro upotřebení služebních psů?**

„V současné době se trestná činnost velkou rychlostí přeměrovává do kyberprostoru, kde nabírá na síle a z pohledu policejní kynologie to není úplně směr, který by nám zvýšil upotřebitelnost služebních psů. Pravdou je, že obecná kriminalita se oproti tomu nesnižuje. Nicméně nové příležitosti pro upotřebení nikterak neregistruji.“

- 12. Vznikají v poslední době nějaké nové výcvikové metody? Pokud ano, můžete říci které?**

„Ono tohle není jednoduchá otázka, je hrozně obsáhlá a obecná. Každému psovi a každému psovodovi vyhovuje metoda jiná. Každý instruktor nebo výcvikář preferuje jinou. Ono v době internetu to vypadá, že je všeho hrozně moc včetně výcvikových metod, ale ono se toho od pana Pavlova a jeho reflexu v podstatě nic nového nevymyslelo.“

- 13. Je možné, že nové technologie policejní kynologii natolik ohrozí, že například některá zaměření úplně zaniknou?**

„Myslím si a doufám, že nezaniknou a pokud ano, tak z důvodů ekonomických. Ať budou technologie jakékoliv, tak policejní psovod stále pokrývá službu víceméně 24 hodin denně 7 dní v týdnu a je to tzv. „na ulici“ rychlá, spolehlivá a efektivní pomoc na místě činu.“

- 14. Narazil jsem na článek, který uvádí, že existují psi specialisté, kteří dokážou díky specifickému prvku používaném při výrobě datových nosičů taková zařízení vyhledávat. Takový pes poté velice usnadňuje například domovní prohlídky, kde data ukrytá na discích mohou sloužit jako důkazní materiál. Pro mě osobně toto dalo pachovým pracím docela nový rozměr. Co si o tom myslíte?**

„Takový článek jsem nečetl ani jsem o tom neslyšel. Pokud ten specifický prvek v datových nosičích je aromatický a dokážeme ho izolovat bez infikace lidským pachem, tak tady taková možnost je, ale podle toho co si představuji si to nemyslím, ale je to pouze můj názor, protože například v Německu se tímto zabývají soukromé agentury, které pak své služby nabízejí za úplatu státním složkám a to ať takový nosič najdou či ne a v tomto směru je to pro mě nerelevantní, ale jak jsem již říkal o této metodě nic nevím ani jsem o ní neslyšel a je možné, že by o tom Němečtí kolegové přesvědčili. Jak jsem říkal výše, pes může po pachu hledat něco co je aromatické, co má individuální pach a tento pach dokážeme izolovat bez infikace lidským pachem, takovou látku (pach) dokážeme psovi tzv. „navtiskat“ a posléze ji může služební pes vyhledávat.“

- 15. Myslíte si, že je současný stav a způsob vzdělávání policejních kynologů dostatečný?**

„Ano, myslím si, že způsob vzdělávání psovodů je na dobré úrovni. Musím, ale podotknout, že psovod pracuje se živým tvorem, a to je proces vzdělávání sebe sama na celý život, a to i mimo službu.“

- 16. Pokud jde o shromažďování důkazních materiálů, či metodu pachové identifikace, shledáváte roli služebního psa v objasňování trestných činů za nenahraditelnou?**

„Shromažďování důkazních prostředků je úkolem kriminalistického technika a policistů služby kriminální policie a vyšetřování. Co se týká metody pachové identifikace, tak tato je informativní operativně pátrací podpůrný prostředek a pokud se budeme bavit o této metodě a její úloze v dokazování, tak je tato metoda na úrovni nepřímého důkazu.“

17. Jak dlouho trvá služební stav psa? A jaké jsou nejčastější příčiny vyřazení psa ze služby?

„Doba služby služebního psa je ovlivněna mnoha faktory, zdravotním stavem, stářím služebního psa, specializací a genetickou proporcí. Můžeme to vše zprůměrovat a bavit se o tom, že průměrně služební pes slouží 10 let a poté je vyřazen ze služby.“